

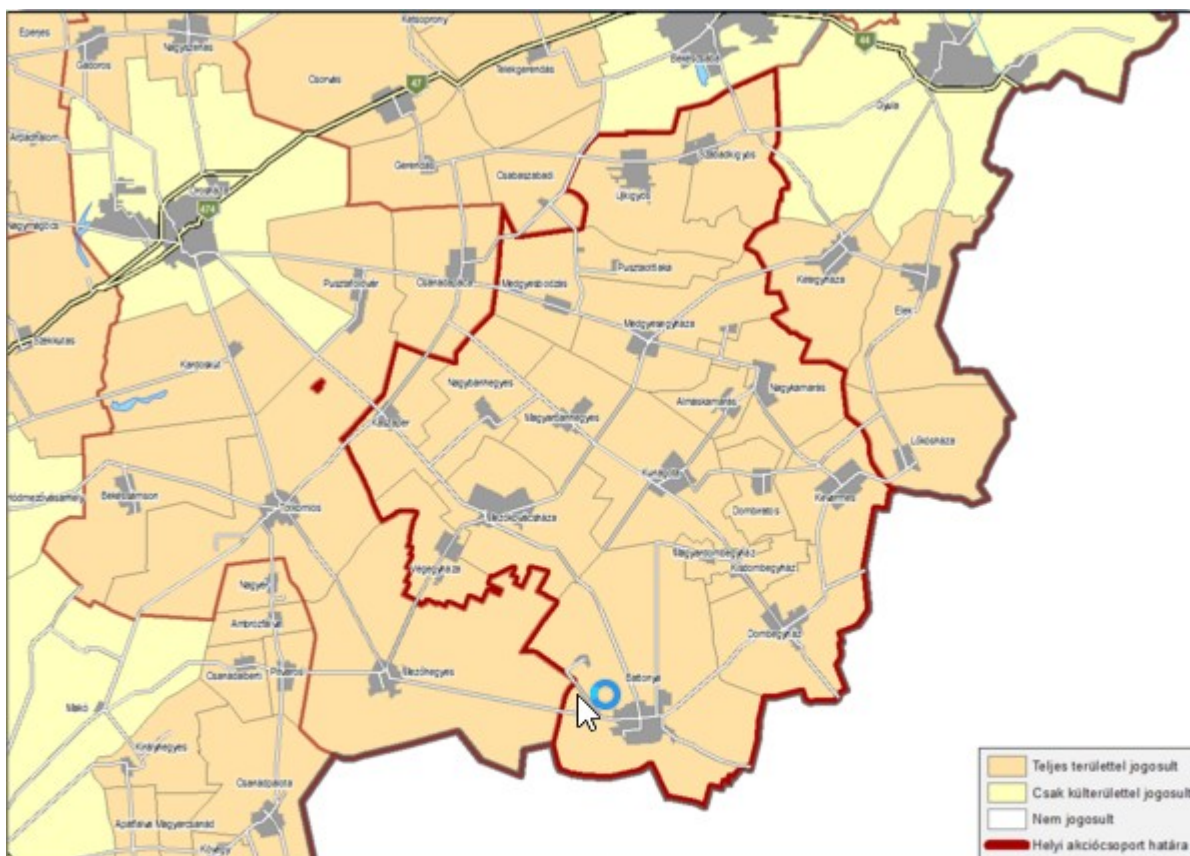
Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	7
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	9
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	16
4.1 Helyzetfeltárás.....	16
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	28
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	29
4.4 SWOT	32
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	32
5. Horizontális célok	33
5.1 Esélyegyenlőség	33
5.2 Fenntarthatóság	34
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása.....	34
7. A stratégia beavatkozási logikája	35
7.1 A stratégia jövőképe.....	35
7.2 A stratégia célhierarchiája.....	35
8. Cselekvési terv.....	36
8.1 Az intézkedések leírása	36
8.2 Együttműködések.....	45
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	46
8.4. Kommunikációs terv.....	47
8.5. Monitoring és értékelési terv	48
9. Indikatív pénzügyi terv	50

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000Ft).....	12
2. ábra: Egy lakosra jutó iparűzési adó (1000 Ft) - 2000ig	13
3. ábra Szántóterületek aranykorona értéke	13
4. ábra Regisztrált őstermelők száma (fő).....	14
5. ábra Lovas túraútvonal.....	15
6. ábra Leggyorsabb út hossza percben a megyeszékhelyig (perc).....	16

7. ábra Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben autópályá csomópontig (perc)	17
8. ábra A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakásokon belül (%), 2011	17
9. ábra Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%).....	18
10. ábra Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	18
11. ábra Háztartási gázfogyasztók száma (fő), száz lakásra	19
12. ábra Átlagos éves csapadékösszeg az 1971-2000 közötti időszak alapján.....	19
13. ábra Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján. 20	
14. ábra: Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%) 2011	21
15. ábra: Legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya (%)2011	21
16. ábra: Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%) 2011	22
17. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma (fő)	22
18. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem	23
19. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)	23
20. ábra: A regisztrált bűncselekmények száma, ezer lakosra (db)	24
21. ábra: A cigány (romani, beás)etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011.....	24
22. ábra: 1-9 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2001-től, GFO 11 szerint)	25
23. ábra: 50-249 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2011-től, FO 11 szerint).....	25
24. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft).....	26
25. ábra: Működő egyéni vállalkozók száma (fő).....	27
26. ábra: Működő vállalkozások száma ezer lakosra (db) 2011-től	27

A Helyi Akciócsoport területe: 826.54 km²
Teljes területtel jogosult települések száma: 19 db
Külterülettel jogosult települések száma: 0 db
A támogatásra jogosult lakónépesség: 42340 fő

!

Vezetői összefoglaló

Az ország és Békés megye délkeleti részén található Akciócsoportunk 19 településéből 17 a komplex programmal fejlesztendő mezőkövácsházi kistérségben.

A térség agrár orientáltságú, a lakosságszáma csökkenő, elöregedő, a fiatalok elvándorolnak a térségből, a beruházások szintje alacsony.

A térségi gazdasági szereplők megerősítése érdekében a rendelkezésre álló LEADER forrásokat kisebb értékűen, széles körben, magvető jelleggel kívánjuk felhasználni, az alábbi intézkedésekre:

Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ¹					
	allokált forrás (m FT)	Tervezett nyertesek száma vállalkozói szektor	Tervezett nyertesek száma önkormányzati szektor	Tervezett nyertesek száma civil szektor	Tervezett nyertesek száma összesen	A támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek

¹ Egy intézkedés több célhoz is hozzájárulhat. Jelölje X-szel!

							száma
1.	Háztáji kertészetek, állattartók támogatása	146	300			300	0
2.	Helyi nem mezőgazdasági termékek előállításának támogatása, hozzáadott érték növelése, innováció támogatása	100	40			40	0
3.	Helyi szükségleteket kielégítő vállalkozások támogatása, a szolgáltatáshiányok megelőzése érdekében	60	200			200	0
4.	Civil szervezetek, önkormányzatok kísértékű beruházásainak a támogatása	40		19	90	109	0
5.	Példamutató társadalmi tevékenységek támogatása	70			40	40	0
6.	Kisléptékű turisztika fejlesztések	48,95	12	7	7	26	0
	Összesen	464,95	552	26	137	715	0

A HFS operatív megvalósítása a medgyesbodzasi székhellyel működő munkaszervezet feladata lesz, 7 fővel működve feladata még térségi, más OP-kból finanszírozott projektek generálása.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz

Az EU2020 stratégia az alábbi öt célt fogalmazta meg, 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell az alábbi öt célt:

	Közvetlen kapcsolódás	Közvetett kapcsolódás
1. Foglalkoztatás Biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot.	elsősorban a gazdasági szereplőket támogatjuk, így hozzájárulunk a foglalkoztatás javításához	Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése
2. K+F Az Európai Unió GDP-jének 3%-át a kutatásba és a fejlesztésbe kell fektetni.		
3. Éghajlatvédelem és fenntartható energiagazdálkodás Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az		Az új, energiatakarékos berendezések megvásárlásának támogatásával, hatékonyabb termesztéstechnológiák és öntözéstechnológiák támogatása

<p>ehhez szükséges feltételek). A megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni. Az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani.</p>		
<p>4. Oktatás A korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni. El kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen</p>		<p>a családok jövedelemszerzési képességének fokozása. Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése. EFOP 1.7 pályázat megvalósítása</p>
<p>5. Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen Legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.</p>	<p>A gazdasági szereplők és civil szervezetek támogatásával a szegénység és a kirekesztés elleni harcot segítjük. EFOP 1.7 pályázat megvalósítása</p>	

Az EU2020 alapján elkészített Partnerségi Megállapodás 11 tematikus célt fogalmazott meg:

	Közvetlen kapcsolódás	Közvetett kapcsolódás
EU TEMATIKUS CÉL 1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése		Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése
EU TEMATIKUS CÉL 2: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása		Intézkedéseknél az informatikai eszközök beszerzésének lehetővé tétele (ésszerű mértékben). Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése
EU TEMATIKUS CÉL 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	Fejlesztési források őstermelők és mikrovállalkozások irányába terelése, fejlesztési elképzeléseik támogatása. Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése	
EU TEMATIKUS CÉL 4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban		<i>Beszerzéseknél energiahatékony berendezések vásárlása, megújuló energiát hasznosító technológiák beszerzésének támogatása</i>

EU TEMATIKUS CÉL 5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és –kezelés előmozdítása	Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése	<i>Őstermelőknek klímaváltozás miatt kiszámíthatatlan időjárás elleni védekezésként kertészeti főlékek létesítésének támogatása</i>
EU TEMATIKUS CÉL 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása		<i>Beszerezéseknél energiahatékony berendezések vásárlása, megújuló energiát hasznosító technológiák beszerzésének támogatása</i>
EU TEMATIKUS CÉL 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban		
EU TEMATIKUS CÉL 8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	Munkaszervezet projektgeneráló/animáló feladatvégzése	<i>EFOP 1.7 pályázat megvalósítása</i>
EU TEMATIKUS CÉL 9: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	<i>Meglévő alacsony számú és csökkenő számú munkahelyek megőrzése, civil szervezetek támogatása, családok jövedelemszerzési képességének fokozása. EFOP 1.7 pályázat megvalósítása</i>	
EU TEMATIKUS CÉL 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében		<i>családi jövedelemszerzési képesség fokozása. EFOP 1.7 pályázat megvalósítása</i>
EU TEMATIKUS CÉL 11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása		

A LEADER program a 6. prioritáson belül valósul meg, ugyanakkor a HFS megvalósításával hozzájárul a többi prioritás megvalósításához is.

1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben.
2. A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása.

3. Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása.

4. A mezőgazdasággal és az erdőszettel kapcsolatos ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása.

5. Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdőszeti ágazatban.

6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

1. A stratégia megalkotásának folyamata 2014. évben kezdődött, a www.kerteszekfoldje.hu oldalon gyűjtöttük a fejlesztési elképzeléseket.

A stratégia elkészítése során figyelembe vettük a 2009., 2011. és 2013. évi LEADER intézkedések tapasztalatait.

A stratégia megalkotása során tanulmányoztuk a Vidékfejlesztési Programot, az Emberi Erőforrásfejlesztési Operatív Programot (EFOP), a Területfejlesztési Operatív Programot (TOP) és a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programot (GINOP).

Fórum-sorozatot folytattunk le 2016. januárjában, minden érintett településen, így tájékoztatva az önkormányzatokat, civil szervezeteket, vállalkozásokat mind a VP-ről, mind a LEADER-ről, és vártuk véleményeiket, észrevételeiket.

A fórumokat meghirdettük az egyesület facebook oldalán is, az előadások anyagát pedig elhelyeztük a honlapunkon.

Az egyesület közgyűlése dönt a HFS tervezetről, illetve a végleges HFS-ről is, így ott minden tag elmondhatja véleményét, javaslatokkal élhet. Az egyesülethez bárki csatlakozhat, két tag ajánlásával. Minden belépési szándékot a közgyűlés támogatott.

2. A sikeres tervezés érdekében az alábbi eszközöket használtuk fel:

- projektgyűjtő adatlap
- fórumok
- elnökségi ülés
- közgyűlés
- múltbéli tapasztalat
- pályázati rendszer megismerése

A hátrányos helyzetű csoportok bevonása a tervezésbe delegálás elvén történt, az egyesületben tagok a nagycsaládos egyesületek, önkormányzatok, egyházak, akik munkásságukon és személyes kapcsolatrendszerükön keresztül érvényesítették a hátrányos helyzetűek érdekeit.

A hátrányos helyzetűen bevonása érdekében fórumot szerveztünk Medgyesbodzásra, ahová a nagycsaládos egyesületeket, nyugdíjas egyesületeket és kisebbségi önkormányzatokat hívtuk meg.

3. A tervezést elsősorban a munkaszervezet fogta össze. A munkaszervezet vezetőjének és tagjainak szakmai munkásságában a korábbi LEADER program megvalósítása mellett találhatunk EMVA, TÁMOP, GINOP, NEA projekteket is.

Korábbi tapasztalatunk alapján összeállítottuk a HFS analitikus részét, majd az elnökség döntését és jóváhagyását követően fórunsorozatban minden településen ismertettük terveinket, a források felhasználásának vonatkozásában.

A visszajelzések alapján a HFS-t átstrukturáltuk, átformáztuk, az így elkészült HFS előzetes verzióját az Irányító Hatóságnak leadtuk. A visszajelzések alapján a stratégia még módosul, a végleges formátumát várhatóan 2016. április végén nyeri el.

4. A fórunsorozaton kaptuk a legtöbb inputot és visszajelzést. A fórumon megjelentek örömmel vették a stratégia fő fókuszát, miszerint a kis helyi szereplőket erősítjük meg, hogy az országos operatív programokon el tudjanak indulni.

A visszajelzések alapvetően a támogatható tevékenységekre, eszközökre és a pályázat alapfeltételeire vonatkoztak.

A fórumon kapott visszajelzések alapján a kertészeti, állattartó őstermelőket támogató intézkedéseknél bekerült támogatható tevékenységként az új kertészeti fóliák létesítése, a kisméretű gyümölcsösök telepítése és ezen tevékenységek új tevékenységként is támogathatók. Szintén a fórumok eredménye, hogy a 2016. évi területalapú kérelemmel is alátámasztható a kertészeti tevékenység.

A fórumokon felmerült igény, hogy az önkormányzatok tudjanak pályázni kertészeti tevékenységük fejlesztésére, és egyéb vállalkozói tevékenységük fejlesztésére. Ezen kérések, mivel vállalkozói tevékenységhez kötődnek, akceptálhatók, annyi kikötéssel, hogy a vállalkozókra meghatározott támogatási intenzitás a mérvadó az önkormányzatok számára is.

5.

Esemény megnevezése	Időpont	Helyszín	Létszám	Rövid összefoglaló
<i>HFS és Vidékfejlesztési Program pályázataival kapcsolatos tájékoztató fórum</i>	<i>2016.01.18.</i>	<i>Újkígyós</i>	<i>11 fő</i>	<i>A HFS tervezett intézkedések bemutatás és a VP releváns felhívásainak ismertetése. Kérdések-válaszok, észrevételek</i>
	<i>2016.01.18.</i>	<i>Szabadkígyós</i>	<i>7 fő</i>	
	<i>2016.01.18.</i>	<i>Pusztatölgyes</i>	<i>5 fő</i>	
	<i>2016.01.18.</i>	<i>Medgyesbodzás</i>	<i>9 fő</i>	
	<i>2016.01.19.</i>	<i>Magyardombegyház</i>	<i>2 fő</i>	
	<i>2016.01.19.</i>	<i>Kisdombegyház</i>	<i>3 fő</i>	
	<i>2016.01.19.</i>	<i>Battonya</i>	<i>11 fő</i>	
	<i>2016.01.20.</i>	<i>Dombiratos</i>	<i>24 fő</i>	
	<i>2016.01.20.</i>	<i>Kunágota</i>	<i>7 fő</i>	
	<i>2016.01.20.</i>	<i>Mezőkovácsháza</i>	<i>13 fő</i>	
	<i>2016.01.20.</i>	<i>Végegyháza</i>	<i>6 fő</i>	
	<i>2016.01.21.</i>	<i>Medgyesegyháza</i>	<i>10 fő</i>	
	<i>2016.01.21.</i>	<i>Nagykamarás</i>	<i>20 fő</i>	
	<i>2016.01.21.</i>	<i>Kevertes</i>	<i>8 fő</i>	
	<i>2016.01.21.</i>	<i>Almáskamarás</i>	<i>9 fő</i>	
	<i>2016.01.22.</i>	<i>Kaszaper</i>	<i>2 fő</i>	
<i>2016.01.22.</i>	<i>Magyarbánhegyes</i>	<i>6 fő</i>		
<i>2016.01.25.</i>	<i>Nagybánhegyes</i>	<i>16 fő</i>		
<i>HFS és Vidékfejlesztési Program pályázataival kapcsolatos</i>	<i>2016.01.25.</i>	<i>Medgyesbodzás</i>	<i>1 fő</i>	<i>A HFS tervezett intézkedések bemutatás és a VP releváns felhívásainak</i>

tájékoztató fórum				ismertetése hátrányos helyzetű csoportok számára. Kérdések-válaszok, észrevételek.
-------------------	--	--	--	--

Az egyesület tagjai között egyházak, nagycsaládos egyesületek, mozgáskorlátozott egyesület is található. A társadalmi kirekesztődéssel veszélyeztetett csoportok aktív bevonása érdekében külön fórumot szerveztünk, amelyre az összes, az akciócsoport területén működő releváns szereplőt meghívtunk:

- nemzetiségi önkormányzatok
- nagycsaládos egyesületek
- mozgáskorlátozottak egyesülete
- nyugdíjas egyesületek
- egyházi képviselők

A külön fórumon csak egy szereplő jelent meg, aki nyugtázta, hogy ő is fog tudni támogatást igénybe venni. Elmondható, hogy a kirekesztődéssel fenyegetett csoportokat tömörítő aktív helyi szereplők a települési fórumokat részesítették előnyben, a külön számukra szervezett fórumra már nem tudtak/akartak eljönni.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület Békés megyében, az ország dél-keleti részén található. 19 települést fog össze. A települések közül 17 a mezőkovácsházi kistérségben található, amely komplex programmal fejlesztendő járásnak minősül.

A térség lakossága az alábbiak szerint alakult 2013-ig:

Időszak	Almás kamárás	Battonya	Dombgyház	Dombratos	Kaszaper	Kevermes	Kisdómbegyház	Kunágotá	Magyarbánhegyes	Magyardombegyház	Medyesbodzás	Medgyesegyháza	Mezőkovácsháza	Nagybánhegyes	Nagykamarás	Pusztaszentlászló	Végyháza	Újgyőzős	Szabodgyőzős	Összesen	Békés megye
2000. év	1111	6808	2470	785	2185	2495	620	3202	2667	319	1294	4193	7270	1665	1665	470	1692	5858	2948	49717	404432
2001. év	1084	6767	2435	786	2163	2479	621	3190	2650	317	1262	4179	7170	1618	1618	482	1681	5803	2947	49252	401877
2002. év	1079	6772	2423	782	2171	2423	613	3160	2625	310	1241	4163	7065	1591	1591	470	1675	5779	2932	48865	399072
2003. év	1069	6712	2431	751	2133	2402	603	3141	2596	307	1237	4124	7039	1562	1562	457	1681	5791	2930	48528	396101
2004. év	1047	6628	2389	732	2130	2365	591	3159	2590	310	1217	4085	6979	1537	1537	436	1649	5793	2866	48040	393457

2005. év	1027	6520	2386	715	2126	2312	581	3088	2540	304	1232	4050	6920	1498	1498	431	1618	5745	2863	47454	391579
2006. év	990	6449	2362	687	2107	2277	555	3054	2529	304	1202	4009	6817	1449	1449	429	1599	5708	2845	46821	388176
2007. év	989	6323	2314	680	2101	2242	559	3028	2486	284	1202	4025	6729	1449	1449	409	1570	5664	2803	46306	384672
2008. év	998	6157	2213	664	2050	2213	557	2988	2478	310	1180	3984	6596	1428	1428	416	1552	5616	2798	45626	381024
2009. év	999	6055	2215	653	2045	2191	548	2954	2460	284	1165	3935	6480	1407	1407	407	1520	5570	2814	45109	377825
2010. év	985	6034	2181	623	2045	2126	539	2919	2458	269	1162	3878	6397	1395	1395	395	1520	5530	2794	44645	374448
2011. év	978	5992	2131	625	2037	2056	540	2908	2414	256	1146	3830	6327	1375	1375	408	1489	5461	2786	44134	371217
2012. év	983	6011	2144	623	2013	2042	534	2906	2378	243	1147	3776	6299	1352	1352	409	1467	5416	2746	43841	368449
2013. év	974	6043	2160	626	1997	2021	540	2890	2355	257	1115	3721	6254	1341	1341	404	1455	5384	2736	43614	366002

Mint látható, a lakosságszám a 2000 évi 49 717 fő 2013 évre 43 614 főre csökkent, amely igen jelentős, 12 %-os csökkenés! A csökkenés értéke egyenértékű azzal, mintha a legnagyobb település, Mezőkovácsháza TELJES lakossága hirtelen eltűnne!

A lakosságszám csökkenés mellett az előregedés is megfigyelhető, az alábbi táblázat bemutatja a 18-59 év közötti (aktív korú) lakosság arányát:

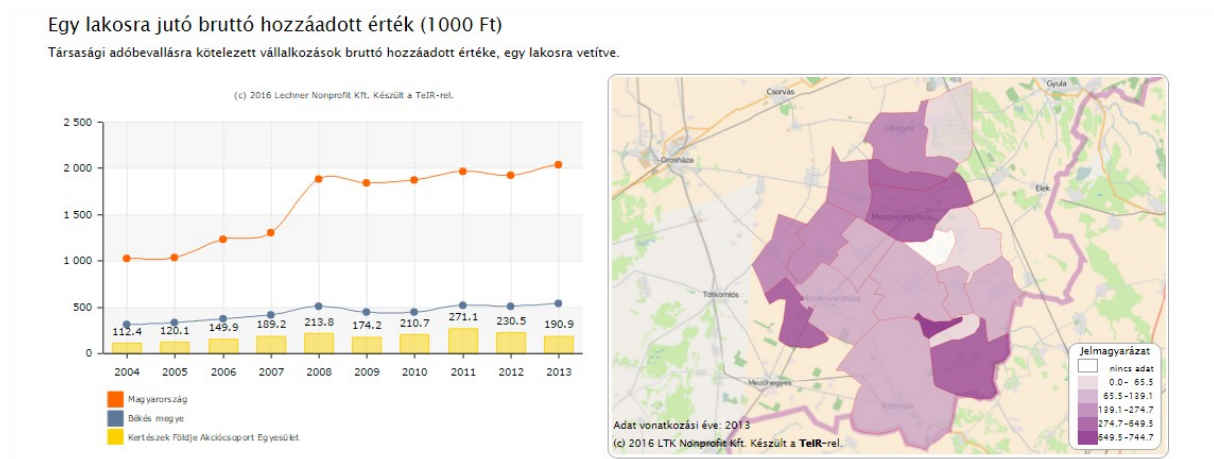
Almáskamara	Battonya	Dombegyház	Dombiratos	Kaszaper	Kevermes	Kisdombegyház	Kunágot	Magyarbányes	Magyardombegyház	Medgyesbodzás	Medgyesegyháza	Mezőkovácsháza	Nagybáthony	Nagykamarás	Pusztaszelek	Vétegyháza	Újkígyós	Szabadkígyós	Összesen	Békéscsaba
56,886%	56,507%	56,235%	49,172%	57,666%	52,425%	53,387%	55,715%	58,605%	47,335%	55,487%	57,978%	58,845%	55,856%	55,856%	56,809%	52,305%	59,099%	60,821%	57,013%	58,594%
57,103%	56,864%	57,125%	49,491%	58,114%	52,723%	52,013%	55,455%	58,642%	46,372%	56,656%	57,574%	59,177%	56,737%	56,737%	55,809%	52,350%	59,435%	61,283%	57,273%	58,696%
56,812%	56,926%	57,078%	49,744%	57,992%	53,487%	51,713%	55,222%	58,324%	48,710%	56,728%	57,194%	59,505%	57,951%	57,951%	55,319%	52,657%	59,370%	61,392%	57,393%	58,694%
56,782%	57,047%	56,602%	51,531%	57,900%	53,705%	52,239%	54,823%	57,820%	46,906%	56,589%	57,008%	59,469%	58,323%	58,323%	56,018%	53,361%	59,420%	61,638%	57,420%	58,752%
56,447%	57,589%	57,137%	52,322%	56,667%	54,292%	54,146%	54,606%	58,031%	47,097%	57,354%	57,111%	59,650%	58,230%	58,230%	55,505%	53,184%	59,347%	62,352%	57,596%	58,825%
56,670%	58,252%	57,251%	53,846%	56,679%	55,320%	53,873%	55,440%	58,937%	47,697%	57,143%	57,086%	59,783%	59,146%	59,146%	56,381%	53,523%	59,878%	62,382%	58,039%	59,133%
56,768%	58,397%	57,367%	55,022%	57,617%	55,731%	54,054%	55,599%	58,956%	49,342%	57,072%	57,097%	60,129%	59,351%	59,351%	56,643%	54,096%	59,741%	62,285%	58,237%	59,255%
56,320%	58,785%	57,563%	56,029%	56,735%	56,021%	54,025%	55,218%	58,206%	52,465%	57,820%	57,963%	60,351%	59,351%	59,351%	55,990%	54,968%	59,746%	62,861%	58,420%	59,240%
56,212%	58,811%	56,665%	56,175%	57,171%	56,981%	53,501%	54,685%	57,829%	53,871%	57,458%	57,856%	60,188%	58,123%	58,123%	56,731%	55,412%	59,865%	62,116%	58,263%	59,116%
56,156%	59,042%	57,381%	55,283%	57,066%	56,778%	55,292%	54,536%	58,252%	56,338%	57,682%	56,900%	60,710%	57,783%	57,783%	55,774%	56,447%	59,551%	61,869%	58,303%	59,002%
55,431%	59,148%	57,497%	55,698%	57,311%	57,573%	56,586%	54,436%	58,503%	56,877%	57,229%	56,988%	60,685%	57,419%	57,419%	56,962%	55,789%	59,114%	61,417%	58,269%	58,837%
56,339%	59,095%	57,438%	56,000%	57,536%	57,588%	57,037%	54,608%	58,616%	57,031%	57,155%	56,945%	60,914%	57,018%	57,018%	57,108%	56,414%	58,634%	61,055%	58,261%	58,773%
55,951%	59,158%	58,256%	55,859%	58,023%	57,933%	57,491%	54,508%	58,452%	58,025%	56,757%	56,939%	60,613%	56,435%	56,435%	58,435%	57,055%	58,660%	60,925%	58,272%	58,660%
56,057%	58,580%	58,611%	56,869%	58,738%	58,189%	56,481%	54,567%	58,132%	59,533%	56,054%	57,511%	60,122%	56,301%	56,301%	56,931%	57,045%	58,061%	59,284%	58,018%	58,384%

Mint látható, az akciócsoport területén az aktív korú lakosság aránya a megyei átlag alatt van, a mezőkovácsházi kistérség településeit vizsgálva még nagyobb elmaradás tapasztalható.

1. Az akciócsoport területe koherens földrajzi, társadalmi és gazdasági egységet képez. A csoport területéből 8 település már 2004-2006 között AVOP LEADER+ programot valósított meg, ez bővült ki 19 településre, mely szinte teljes egészében lefedi a korábbi 7. számú Békés megyei választókerületet, a 19 település közös munkájának tehát történelmi hagyományai vannak. Az együttműködést segíti, hogy 17 település önkormányzati vezetője a mezőkovácsházi kistérség társulásában havi szinten találkozik egymással. A vállalkozások, civil szervezetek is együttműködnek egymással, ez akár az egyesületi közgyűlésnek is köszönhető, hiszen számos szereplő itt informálódott egymás munkájáról.

A térség alapvetően agrár irányultságú, sajnos jelentős iparról vagy szolgáltató szektorról nem tudunk számot adni. Ennek is köszönhetően, a térségben a hozzáadott-érték teremtő képesség alacsony, még az országos átlagtól messze elmaradó Békés megyei értéknek is csak a 40%-át éri el!

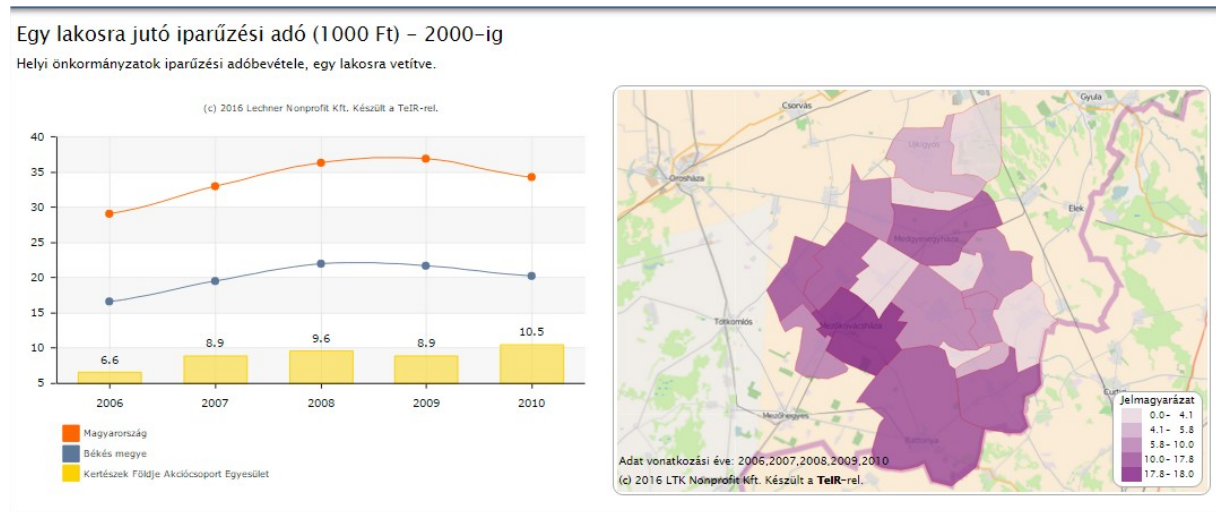
1. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000Ft)

Forrás: TEIR

Nagyrészt az alacsony hozzáadott érték teremtő képességnek betudhatóan, a helyi önkormányzatok is komoly forráshiányokkal szenvednek, az egyik legfontosabb bevételi forrás, az iparűzési adó értéke alacsony, melyet az egy főre jutó iparűzési adóbevétel szemléltet:

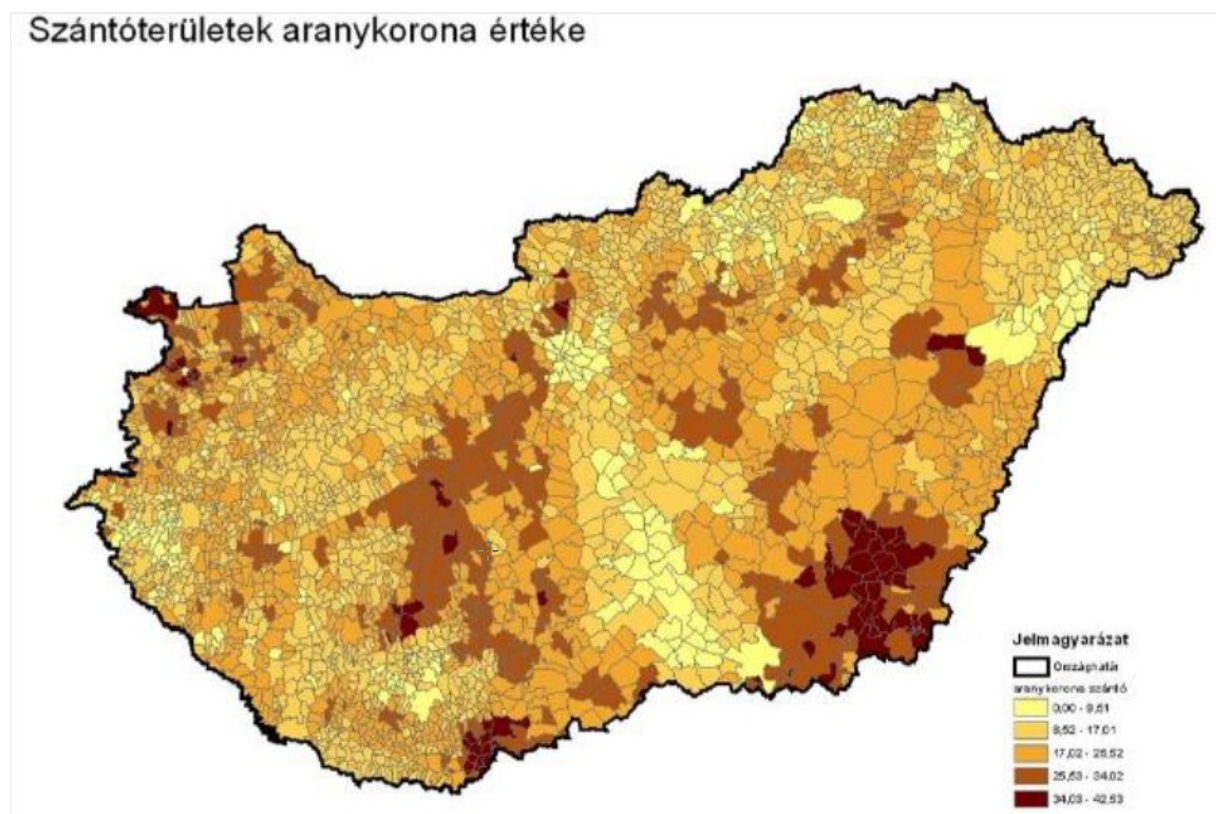
2. ábra: Egy lakosra jutó iparűzési adó (1000 Ft) - 2000ig

Forrás: TEIR

A mezőgazdasági adottságok kiválóak, a magas aranykorona értékű földeken mind a szántóföldi gazdálkodás, mind a kertészeti tevékenység jelentősnek mondható.

3. ábra Szántóterületek aranykorona értéke

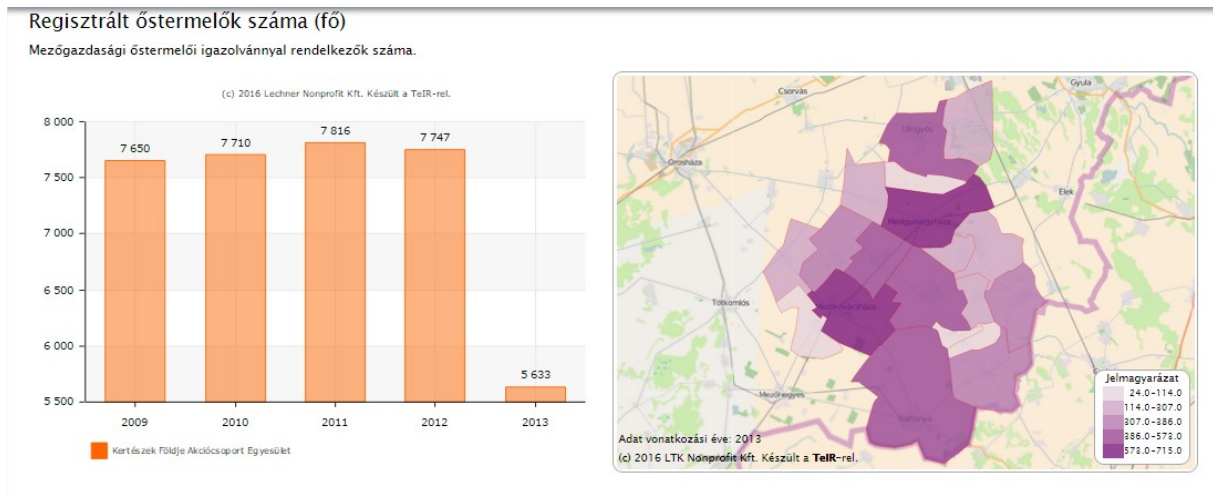
Forrás: VP 36. oldal

A térség elsődlegesen a szabadföldi görögdinnye-termeléséről híres, de jelentős mennyiségben állítanak elő a helyi gazdák járható fóliákban paprikát, görögdinnyét, karalábét, karfiolt is. Újabban a csemegekukorica előállítás is jelentős teret nyert. A térségben az állattartás is jelentős, találhatunk

csirke, sertés és szarvasmarha telepeket, de kiegészítő jelleggel nyulat, vaddisznót, fűrjet és struccot is tartanak egyes őstermelők. A méhészek száma is magas.

Ugyanakkor ijesztő adat, hogy a regisztrált őstermelők száma 2012-ről 2013-ra drasztikusan lecsökkent, amely az agrárgazdaság hosszú távú fenntarthatóságát veszélyezteti!

4. ábra Regisztrált őstermelők száma (fő)

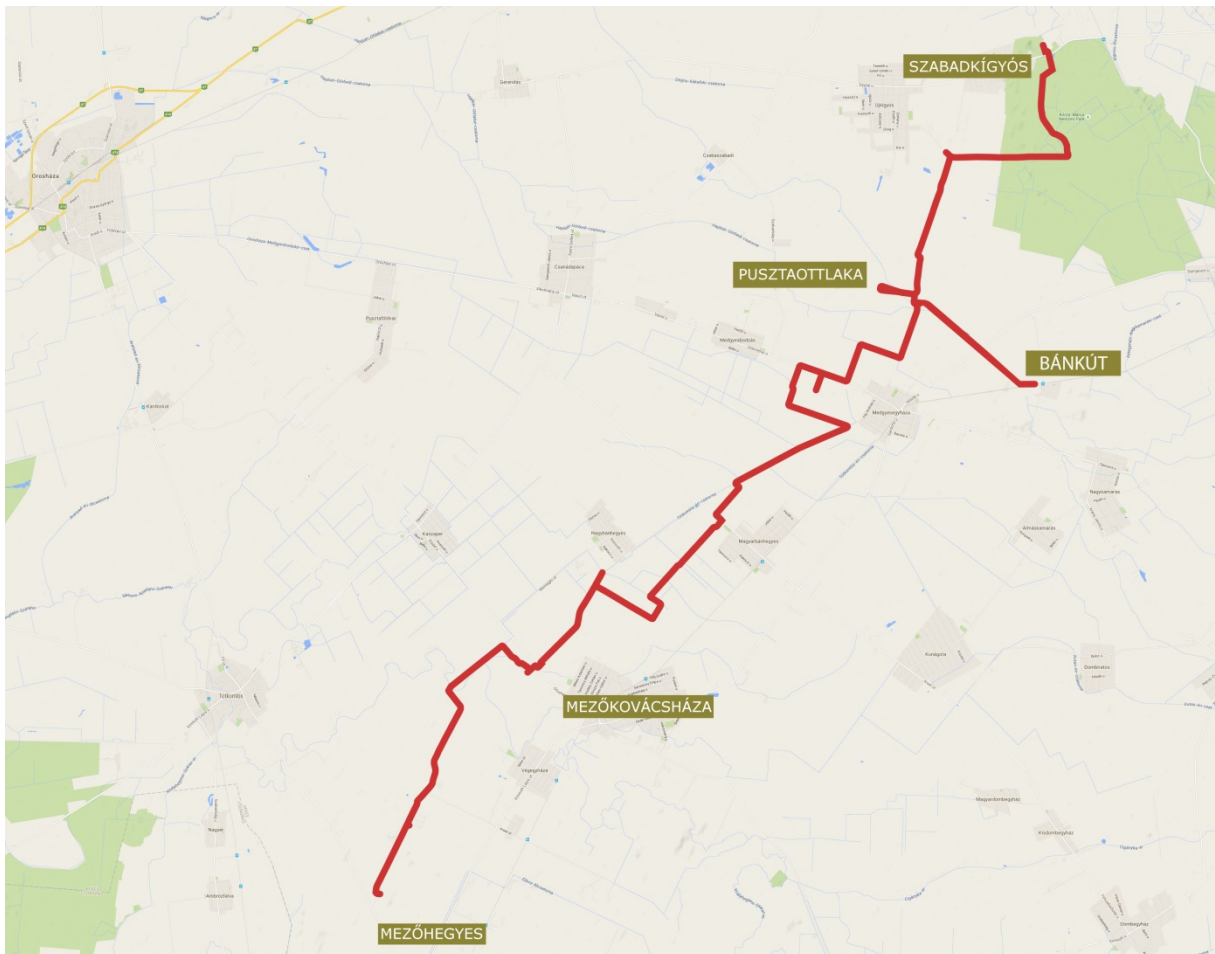

Forrás :TEIR

2. Egyesületünk a 2007-2013-as EU-s támogatási időszakban térségek közötti és nemzetközi együttműködési projektet is megvalósított.

A térségek közötti projekt a lovas turizmus fejlesztését célozta. Legfontosabb eredménye, hogy kijelölésre került két lovas túraútvonal is.

5. ábra Lovas túraútvonal

Forrás: Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület

Az egyesületünk nemzetközi együttműködési projektet is megvalósított két, földrajzilag is határos romániai helyi akciócsoporttal, a Minis-Maderat Szőlőhegy Helyi Akciócsoporttal és az Alsó-Maros Menti Helyi Akciócsoporttal. A projektben a fiatal gazdálkodóknak/borászoknak szerveztünk tanulmányutat, helyi rendezvényeken lehetővé tettük a bemutatkozást.

3. A stratégiánk alaplogikája, hogy a negatív folyamatokat megállítsuk, megfordítsuk, ennek érdekében a helyi szereplőket aktivizáljuk. Magvető jellegű támogatásokkal a nagy számban a helyi kis szereplőket támogatjuk, annak érdekében, hogy egyrészt tapasztalatokat szerezzenek a pályázatok terén, másrészt alkalmassá és képessé tegyük őket az országos pályázatokon való megmérettetésre!

A korábbi meghirdetések során is sikerült több, mint 300 őstermelőt, civil szervezetet, mikrovállalkozást aktivizálni – a szerzett tapasztalatok alapján nagy érdeklődéssel és fokozott számban várják az ismételt meghirdetést!

Munkaszervezetünk is felkészült a nagyszámú pályázó kiszolgálására, mind a személyi, mind a tárgyi feltételek adottak a pályázati kiírás helyi kezelésére!

4. Dél-Békés területén a LEADER program legismertebb élharcosa Ruck Márton elnökünk, aki 2006 óta szervezi a térség LEADER programját.

A munkaszervezet Szél Adrián vezeti, aki 2002 óta foglalkozik pályázatokkal és projektmenedzsmenttel, 2008 óta LEADER munkaszervezet vezető.

A legfontosabb elérhetőség azonban a munkaszervezeti iroda, amely e-mailen, telefonon, weblapján és facebook oldalán keresztül is elérhető, illetve igyekszik elérni tagságát, pályázóit, a potenciális érdeklődőket.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

1. Térszerkezeti adottságok

A Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület által lefedett terület nagysága 82 622 ha (826,22 km²), mely az ország dél-keleti részén, a magyar-román határ mentén fekszik.

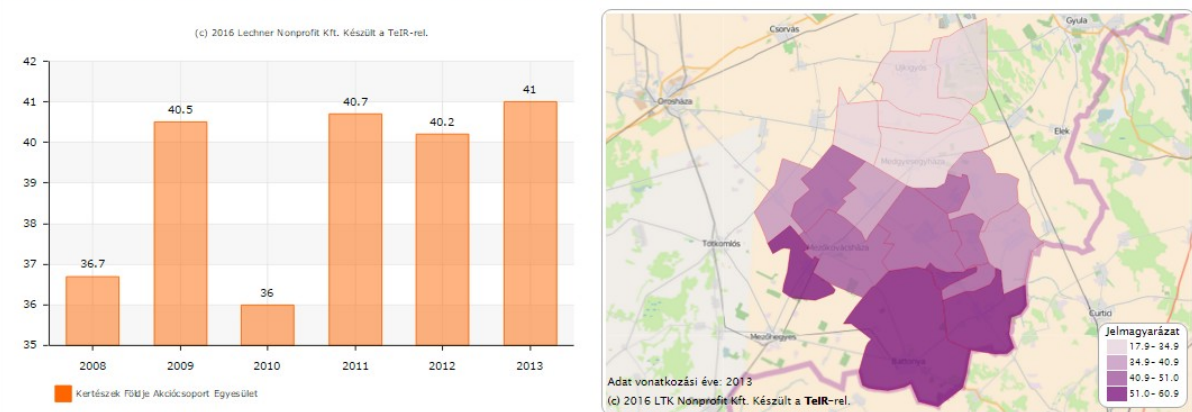
A térség térszerkezetét meghatározza, hogy a terület a Trianon előtti időkben Arad vonzáskörzetéhez tartozott, így a fő közlekedési utak is ennek megfelelően készültek el. A világháborút követően a Battonya-Arad szárnyvonalat megszüntették, az utak a jelenlegi igényeket nem megfelelően elégíti ki – sem a nyomvonal, sem az útminőség nem megfelelő.

A közelmúltban megépült az M43 Makó-országhatár közötti szakasza, így a térség számára új lehetőséget kínál az autópálya közelsége. Az M44 Kecskemét-Békéscsaba közötti szakaszának az elkészülte a térkapcsolatokat ismét megújíthatja, de a térség rácsatlakoztatását egy autópályára mindenféleképpen meg kell oldani!

6. ábra Leggyorsabb út hossza percben a megyeszékhelyig (perc)

Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben a megyeszékhelyig (perc)

Az idő kiszámításánál alkalmazott szabályok; Kompokon: 7km/h+30 perc átlagos várakozás. Belterületen: 40 km/h kivéve Budapest, ahol 25 km/h. Külterületen a főutakon:70 km/h, autót: 90 km/h (kivéve az M0, ahol 80 km/h), autópálya: 110 km/h (minden esetben, belterületen is).

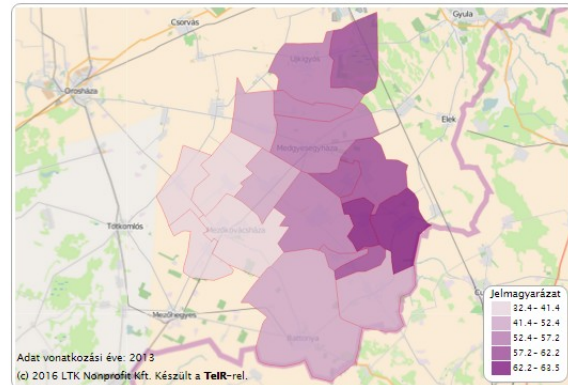
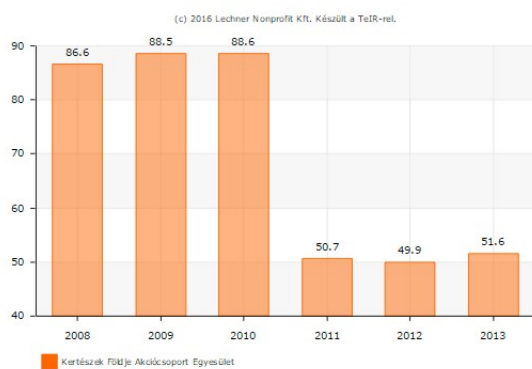
Forrás: TEIR

A térségben élőknek még gépkocsival is majdnem egy órát kell utazni a megyeszékhely, és 40 percet az autópálya eléréshez! Az egészségügyi szolgáltatások igénybe vételéhez Orosházára/Gyulára kell utazni, amely még nagyobb időráfordítást követel.

7. ábra Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben autópályá csomópontig (perc)

Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben autópályá csomópontig (perc)

Az idő kiszámításánál alkalmazott szabályok; Kompokon: 7km/h+30 perc átlagos várakozás. Belterületen: 40 km/h kivéve Budapest, ahol 25 km/h. Külsőterületen a főutakon:70 km/h, autótűt: 90 km/h (kivéve az M0, ahol 80 km/h), autópályá: 110 km/h (minden esetben, belterületen is).

Forrás: TEIR

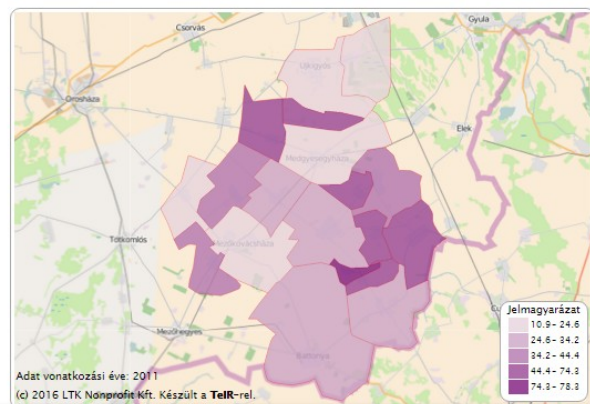
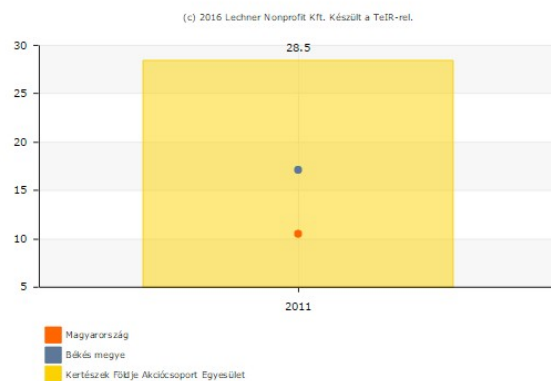
A digitális infrastruktúra megfelelően kiépített, a településeken a mobilhálózat és a szélessávú internet-hálózat kiépítettsége megfelelő.

Ugyanakkor szomorú –és a térség állapotáról sokat mondó tény- hogy a lakásállományon belül rendkívül magas a komfort nélküli lakások aránya, az országos érték közel két és félszerese!

8. ábra A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakásokon belül (%), 2011

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%), 2011

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és fűzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy vízóblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és fűzőhelyiséggel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

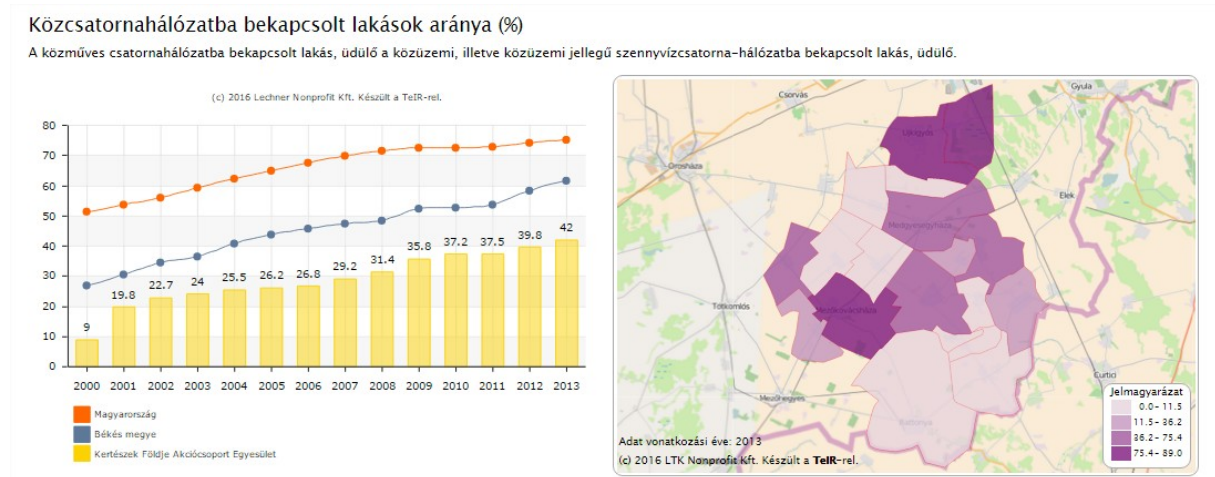
Forrás: TEIR

2. Környezeti adottságok

A térség a Maros hordalékkúpján található, kiemelt védett vízbázison, innen látják el szinte egész Békés megyét ivóvízzel!

Ugyanakkor furcsa, hogy bár innen látják el a megyét ivóvízzel, a vízbázis védelmét szolgáló csatornázottság tekintetében a térség nagy lemaradásban van!

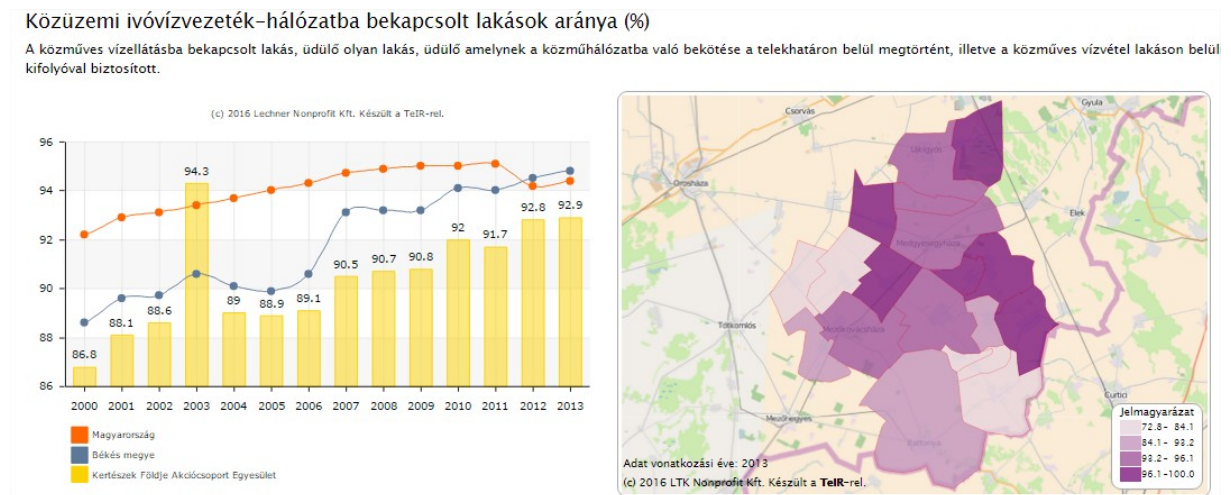
9. ábra Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Forrás: TEIR

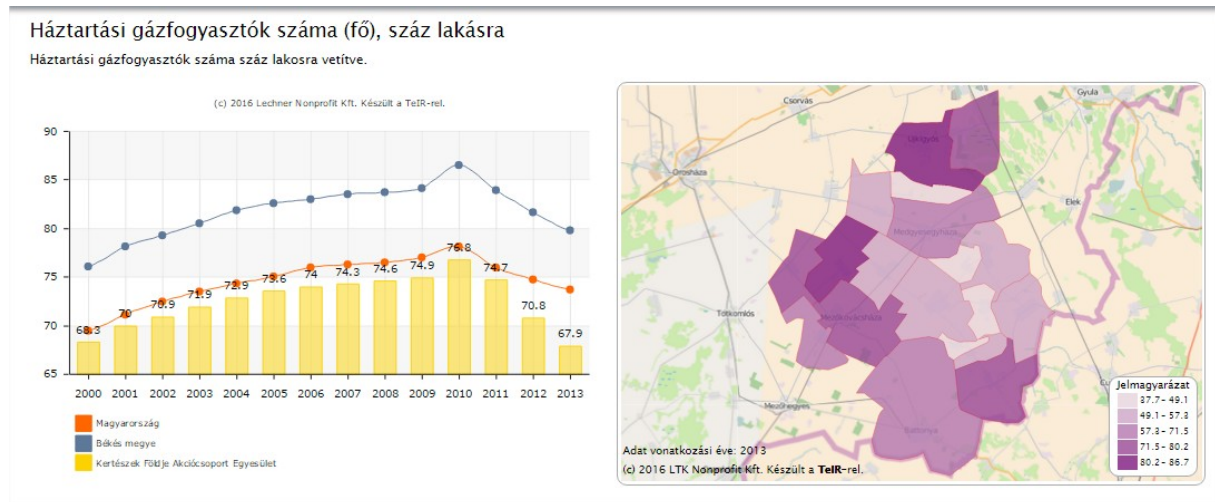
Bár a szennyvíznél a legnagyobb az elmaradás, minden más közmű-ellátottság esetén a térség a megyei és az országos átlagtól elmarad!

10. ábra Községi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Forrás: TEIR

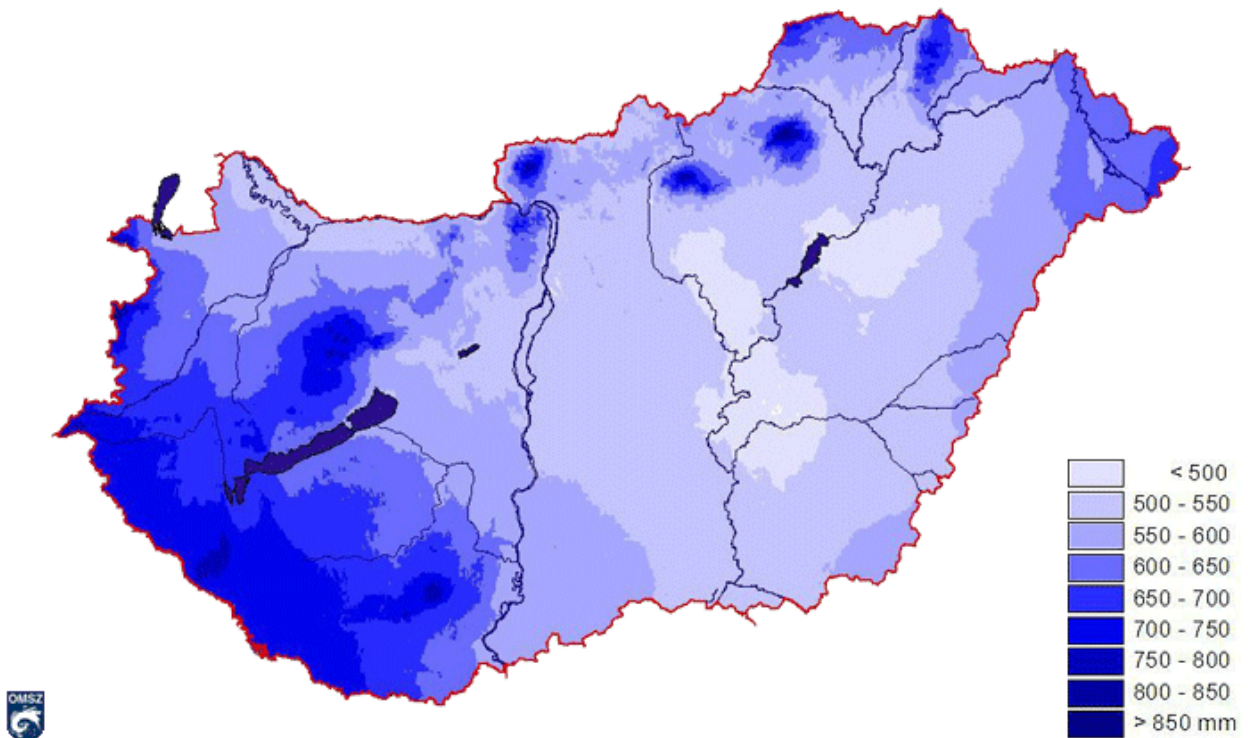
11. ábra Háztartási gázfogyasztók száma (fő), száz lakásra

Forrás: TEIR

A mezőgazdasági termelést meghatározza, hogy jó minőségű, akár 35-40/ha aranykorona értékű földek találhatóak a térségben, magas a napsütéses órák száma is (kb. 2000 óra/év), az éves csapadékmennyiség 600 mm környékén alakul.

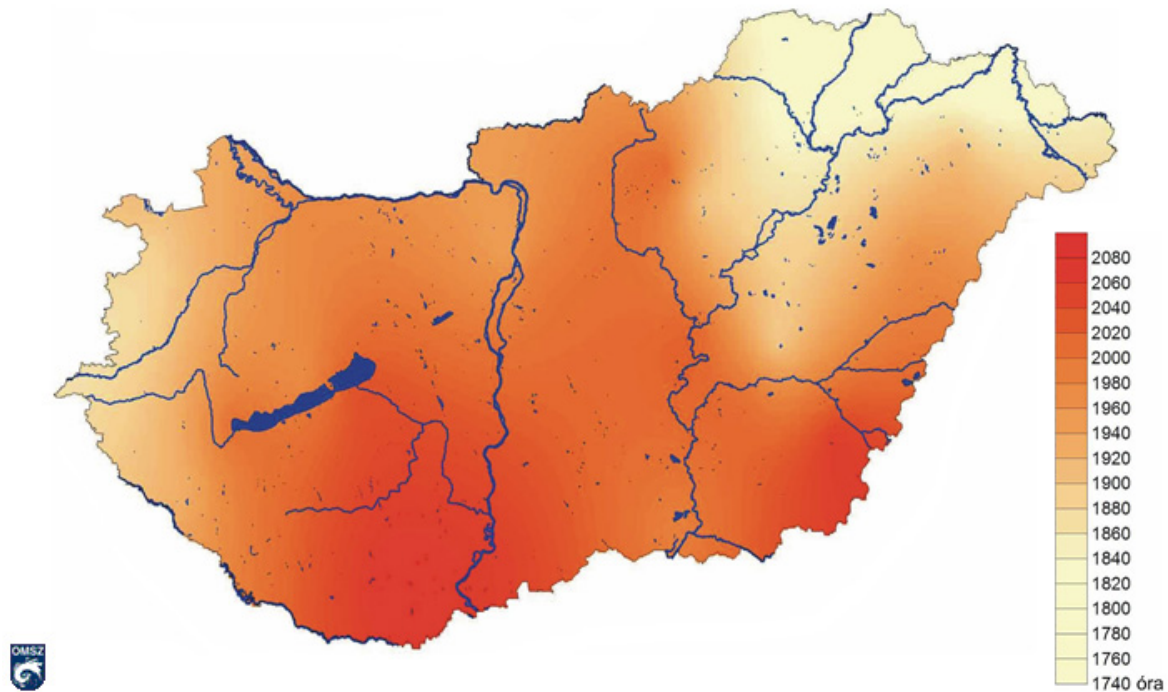
12. ábra Átlagos éves csapadékösszeg az 1971-2000 közötti időszak alapján

Átlagos éves csapadékösszeg az 1971-2000 közötti időszak alapján

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

13. ábra Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

Számos természeti érték is megtalálható a területen, a legfontosabbak:

- környezetvédelmi területek (Szabadkígyósi Ősgyep, Battonya-Tompapusztai Lössgyep)
- Száraz-ér (Mezőhegyes-Mezőkovácsháza-Tótkomlós közötti vízfolyás)
- Boda tó (természetes tó, melyet a Maros táplál)
- Szabadkígyósi Wenckheim kastély parkja, melyhez szorosan kapcsolódik a Wenckheim kastély, a Wenckheim kápolna és a diadalív is

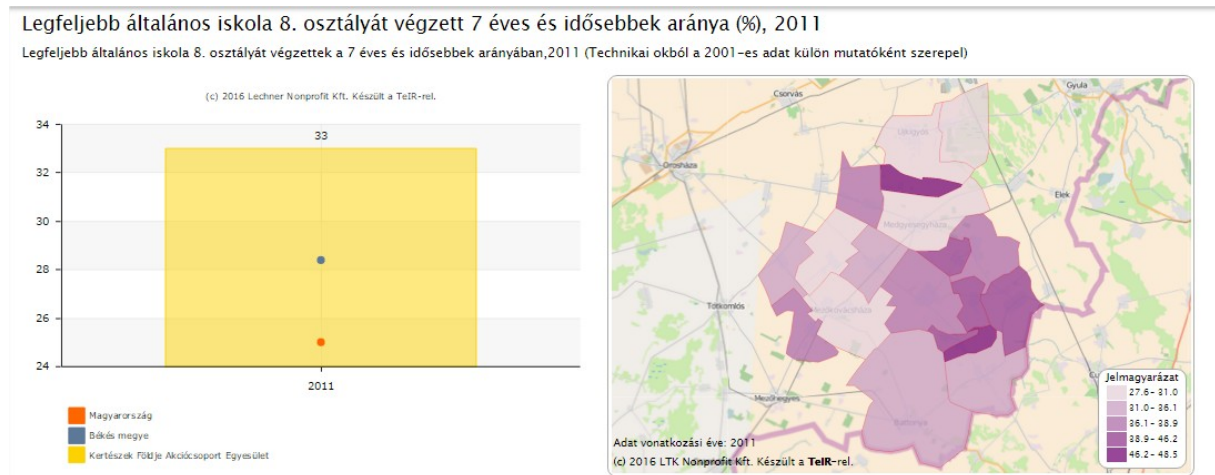
A térség alatt kb. 2000 méter mélyen vulkanikus kőzet található, amely miatt a terület nagy geotermikus energia-hasznosítása potenciállal bír. Az EU-Fire EGS Hungary Kft 2018-ig Mezőkovácsháza környékén tervezi megépíteni az EU egyik legnagyobb, rétegrepesztési technológiával létrehozott termálkút-rendszerét!

3. Kulturális erőforrások

Az Akciócsoport területén a nemzetiségi hagyományok erősen jelen vannak, a terület XIX század végi újranevesítése során szlovák és román kisebbség települt be, amely azóta is őrzi hagyományait, ápolja örökségét. Ennek megfelelően a területen a római katolikus vallás mellett találunk evangélikus, református, román ortodox, szerb ortodox, zsidó és baptista vallási közösségeket is.

A térségben sajnos jellemző az aluliskolázottság, az országos és megyei átlagot meghaladó a legfeljebb 8 általánost végzettek aránya.

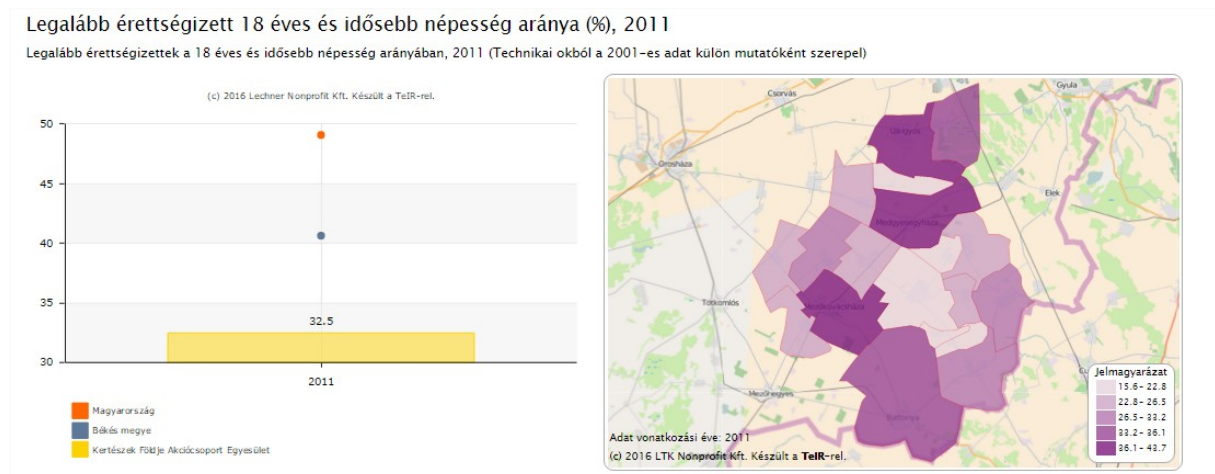
14. ábra: Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%) 2011

Forrás: TEIR

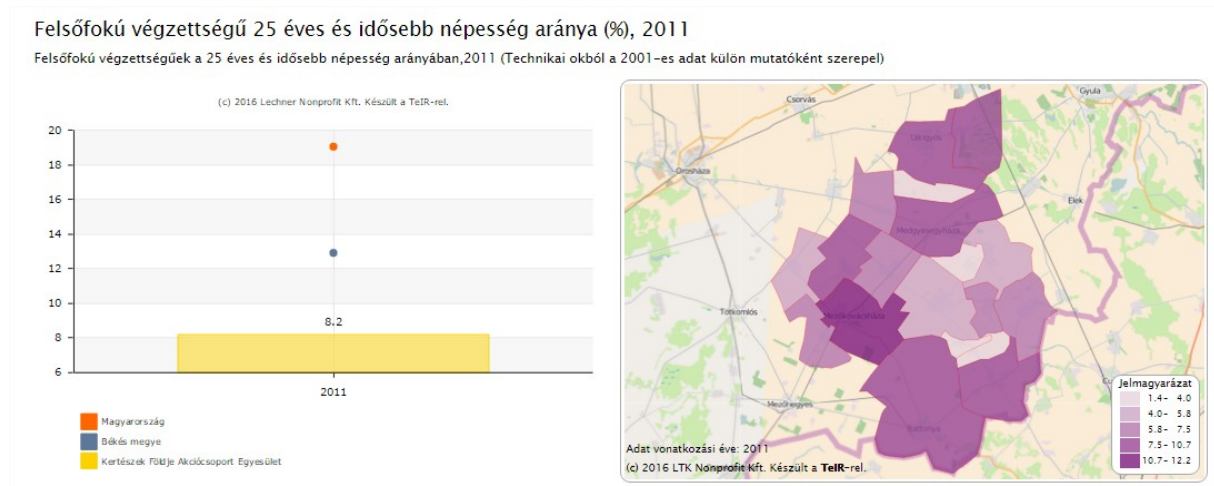
Szomorú, hogy miközben országosan sikerült ezen aluliskolázott réteg arányát csökkenteni, a térségben a 2001 évi 32,3%-ról 2011-re 33%-ra növekedett ez az érték! Mint az ábrán is látható, elsősorban a kistelepüléseken magas az általános iskolai tanulmányoknál leragadás, kimagasló értékeket Kisdombegyház, Pusztatottlaka és Almáskamarás esetén találhatunk. A fentiek tükrében nem meglepő, hogy az érettségizettek és felsőfokú végzettségűek aránya alacsonyabb a megyei és országos átlagnál.

15. ábra: Legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya (%)2011

Forrás: TEIR

16. ábra: Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%) 2011

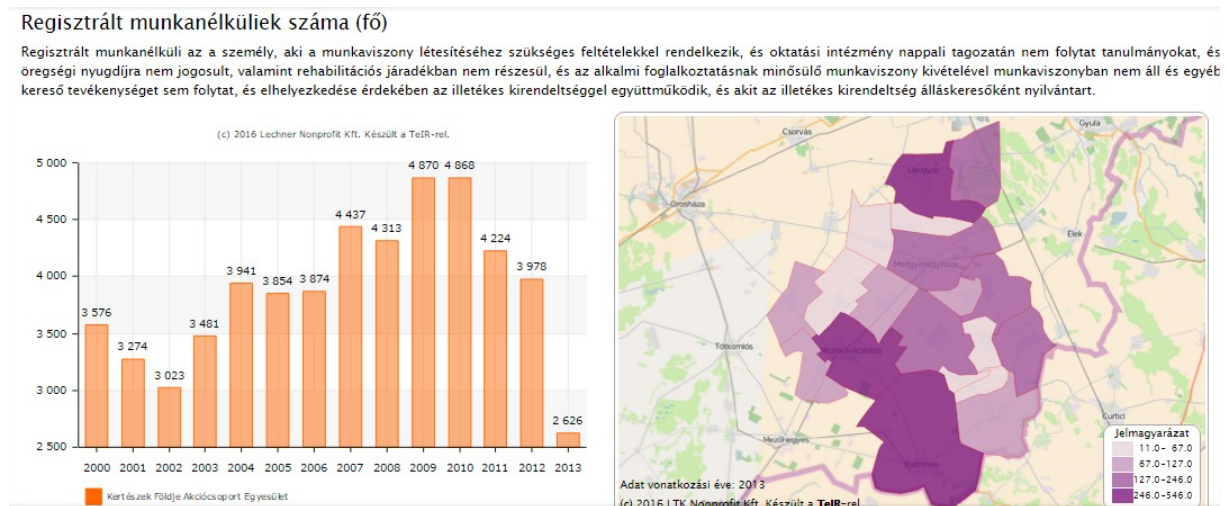
Forrás: TEIR

4. A társadalom állapota

A Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén a lakosság száma a korábbiakban bemutatottak szerint erősen csökkenő tendenciát mutat, a lakosság szám csökkenés előregedéssel, rossz egészségügyi állapottal és a fiatalok elvándorlásával párosul.

A csökkenő lakosságszám mellett a térségben korábban jellemző volt a magas munkanélküliség, melyet –nagyrészt a közmunka-program eredményeként- sikerült elfogadhatóbb szintre hozni.

17. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

Forrás: TEIR

Miközben a közmunka-program a munkanélküliek számának csökkenését eredményezte, sajnos az egyik alapvető térségi problémát, a rossz jövedelmi viszonyokat nem enyhítette, a területen elérhető nettó jövedelem közel 30%-kal elmarad a megyei átlagtól!

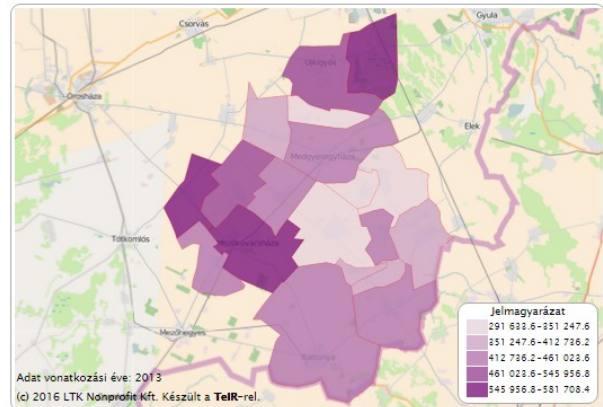
18. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

A személyi jövedelemadóköteles jövedelem adóval csökkentett értéke egy lakosra vetítve

Forrás: TEIR

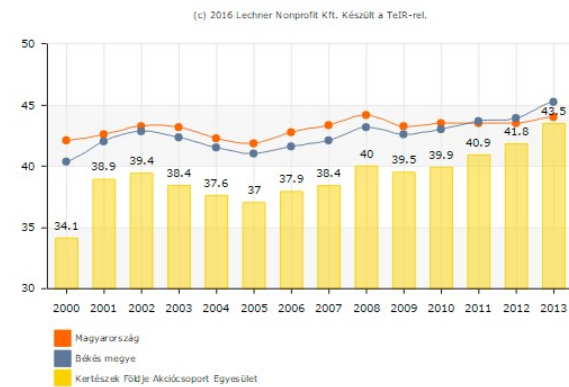

A munkanélküliek számának csökkenésével együtt járt az a szintén örömteli változás, hogy a 100 lakosra jutó adófizetők száma megemelkedett, és –bár elmarad a megyei átlagtól- ez a mutató majdnem eléri az országos átlagot!

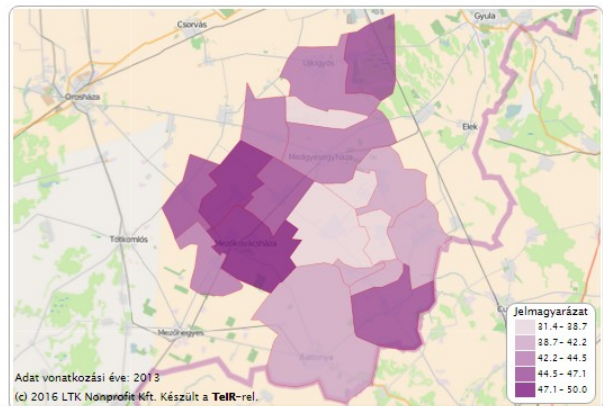
19. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

Személyi jövedelemadófizetésre kötelezett adófizetők száma, száz lakosra vetítve.

Forrás: TEIR

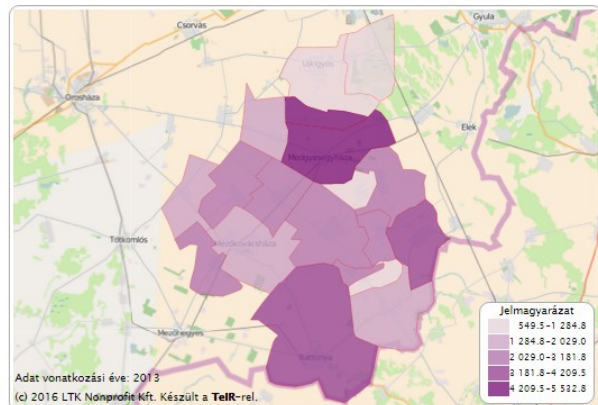
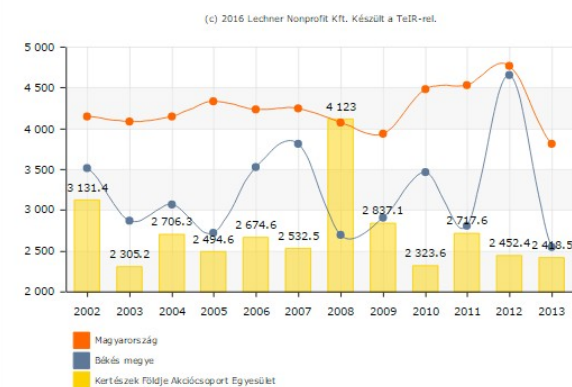

A térségben a közbiztonság szerencsére jónak mondható, ehhez hozzájárult az is, hogy a 2007-2013-as EU-s támogatási időszakban LEADER programból számos településen kiépülhetett a térfelügyelő kamerarendszer és annak rendőrségi központja.

20. ábra: A regisztrált bűncselekmények száma, ezer lakosra (db)

A regisztrált bűncselekmények száma, ezer lakosra (db)

A regisztrált bűncselekmények száma az elkövetés helye szerint ezer lakosra

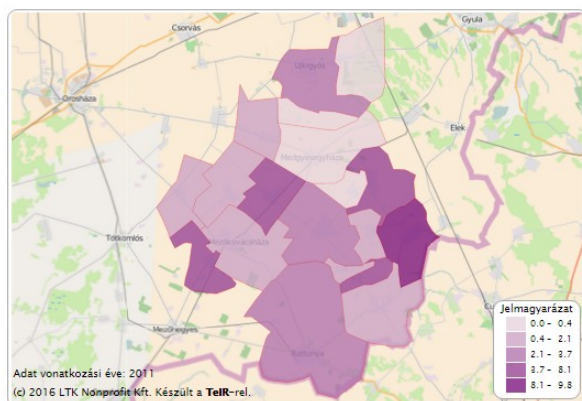
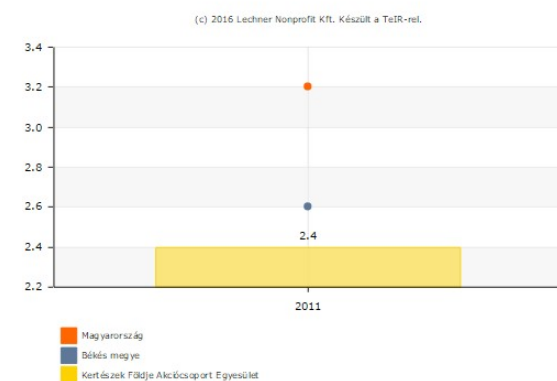
Forrás: TEIR

A térségen belül a roma kisebbség aránya az országos átlag alatt van, ugyanakkor jelentős települési különbségeket találunk! Vannak olyan települések, ahol nem jelentős a számuk/arányuk, de vannak olyan települések, ahol fokozottan jelen van a roma közösség!

21. ábra: A cigány (romani, beás)etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozónak vallók a lakosság százalékában.

Forrás: TEIR

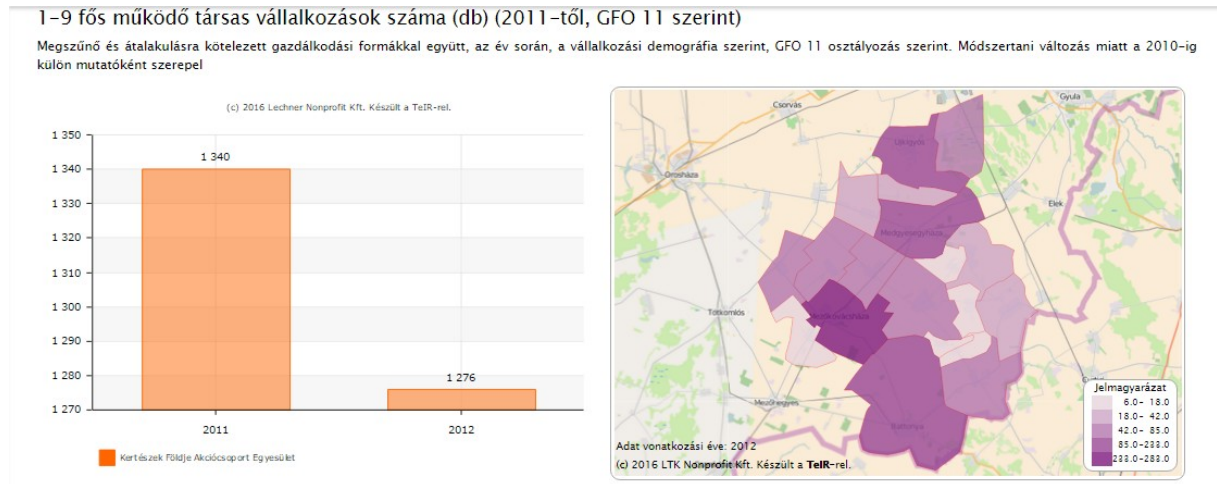
5. A gazdaság helyzete

A korábbiakban már bemutattuk a térség munkanélküliségét, jövedelmi viszonyait, és iskolai végzettségeket.

A térség vállalkozási aktivitását úgy jellemezhetjük, hogy sok az egyszemélyes/bejelentett munkaerőt nem foglalkoztató mikrovállalkozás. A kis és középvállalkozások száma is alacsony, nagyvállalatot a térségünkben nem találunk, középvállalatból is csak négy van a térségben, 2 cég Medgyesegyházán (mogyoró és napraforgó pörköléssel foglalkozó Medgyes Kft, szarvasmarha és sertéstelepet üzemeltető Haladás Plusz Kft, egy-egy Dombegyházán (sertéstelepet és kapcsolódó mezőgazdasági munkák) és Mezőkovácsházán (víziszárnyas feldolgozó Pannonlúd Kft).

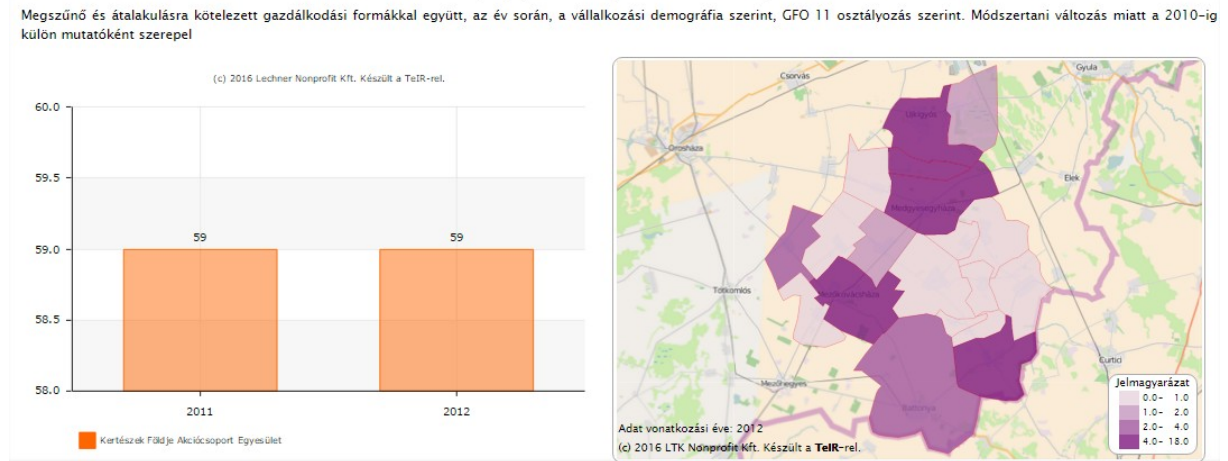
Az eloszlási térképeken is látszódik, hogy a térség ipari és vállalkozási központjai Mezőkovácsháza, Medgyesegyháza, Újkígyós és Dombegyház. Battonya városa sajnos méretéhez és egyéb súlyához képest alulteljesít e téren.

22. ábra: 1-9 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2001-től, GFO 11 szerint)

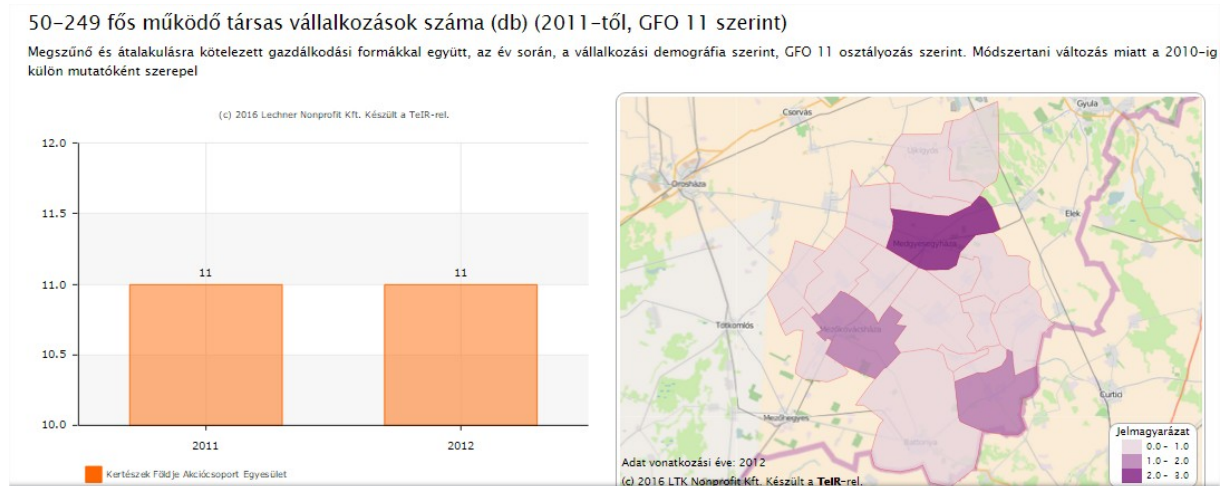

Forrás: TEIR

10-49 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2011-től, GFO 11 szerint)

23. ábra: 50-249 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2011-től, FO 11 szerint)

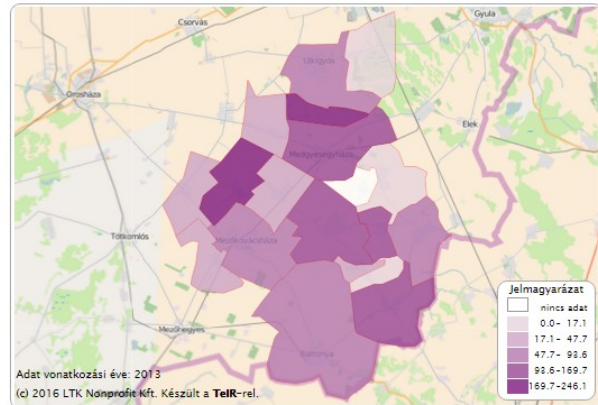
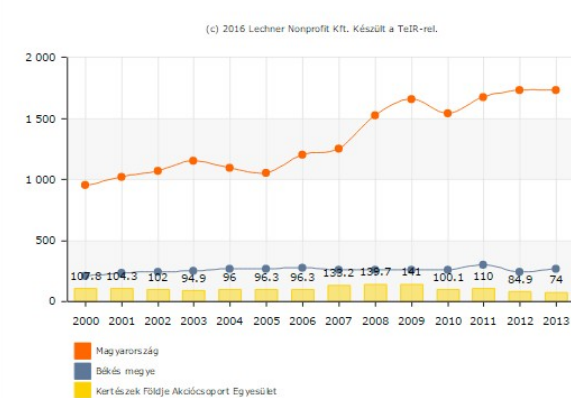
Forrás: TEIR

A térségben komoly tőkehiánnyal küzdenek a vállalkozások, amelyet az alábbi ábra is szemléltet:

24. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra vetítve.

Forrás: TEIR

Mint látható, egy helyi lakosra a megyei érték egy negyede jut jegyzett tőke vonatkozásában!

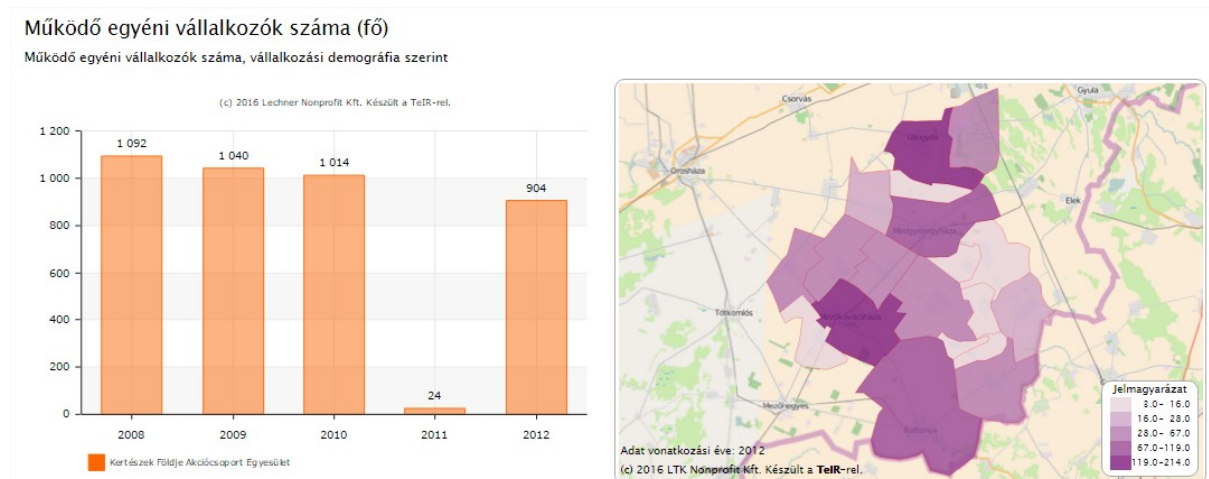
A térségben a vállalkozási aktivitást két jelenség is károsan befolyásolja:

- a térségben meglévő ingatlanvagyon lényegében forgalomképtelen a banki eljárások miatt. Itt beruházott 20 millió Ft-os épület hiteles ügyfélnek nem eladható, mert a vevő nem fog fedezetet tudni felajánlani (A pénzügyi értékbecslő felértékeli az ingatlant 16 millió Ft fedezeti értékre, a hitelintézet ennek a 70%-os értékében, 11,2 millió Ft értékben fogja elfogadni fedezetként. Tehát egy 20 millió Ft értékű ingatlan eladásához olyan vevőt kellene találni, aki 8,8 millió Ft készpénzzel rendelkezik, egy olyan térségben, ahol messze az országos átlag alattiak a jövedelmek!
- az itt végrehajtott (akár lakossági, akár vállalkozói) beruházás értéktelenné válik. Ha valaki a vállalkozását szeretné eladni/ megszüntetni, a korábban végrehajtott beruházásainak az értékét nem kapja vissza, nagyon sok idő alatt, messze a befektetett érték alatt tudja eladni értékeit. A jelenség eredményeként a helyi vállalkozások nem hogy nem építenek, még eszközvásárlási, eszközpótlási igényeket sem elégítenek ki, a szolgáltatási színvonal folyamatosan romlik.
- egy öngerjesztő szolgáltatáshiány-generálás van kibontakozóban. A térségben eleve alacsony a fizetőképes kereslet, számos szolgáltatás helyben nem elérhető (főleg kistelepüléseken). A kis települések lakossága, ha szeretne speciálisabb terméket (pl. rétesliszt) venni, akkor kénytelen beutazni egy másik, nagyobb településre, mert helyben nem tudja azt megvenni. Ha elutazott, akkor a nagyobb településen elintézi a helyben megvásárolható termékeinek a bevásárlását is, mert a nagyobb településen olcsóbbak ugyanazon árucikkek (nagyobb forgalom mellett kisebb haszonkulccsal tudnak dolgozni a nagytelepülések vállalkozói). A helyi vállalkozó tehát elesett ezen személy helyben elköltött pénzétől. Mivel ő is szeretne megélni, kénytelen árat emelni, hogy ugyanazon jövedelemhez jusson. Mivel csak magasabb áron tudja eladni a termékét, több mobilis helyi lakosban felmerül, hogy menjen át a nagyobb településre bevásárolni. Végeredményként a helyi, nem mobilis lakosokat fogja a vállalkozó kiszolgálni. Ha a monopolista magas árakkal képesek eltartani a helyi vállalkozót, akkor a helyi vállalkozás működik, de a nagytelepülésekhez képest magasabb árakkal. Ha a magas árak ellenére nem tud a vállalkozó megélni, megszünteti tevékenységét, a bolt üresen marad (eladni nem tudja,

új vállalkozás nem fog indulni). Újabb szolgáltatás szűnik meg helyben, ami a lakosoknak egy újabb indok, hogy másik nagyobb településre járjanak át szolgáltatást igénybe venni, jövedelmüket ott elkölteni.

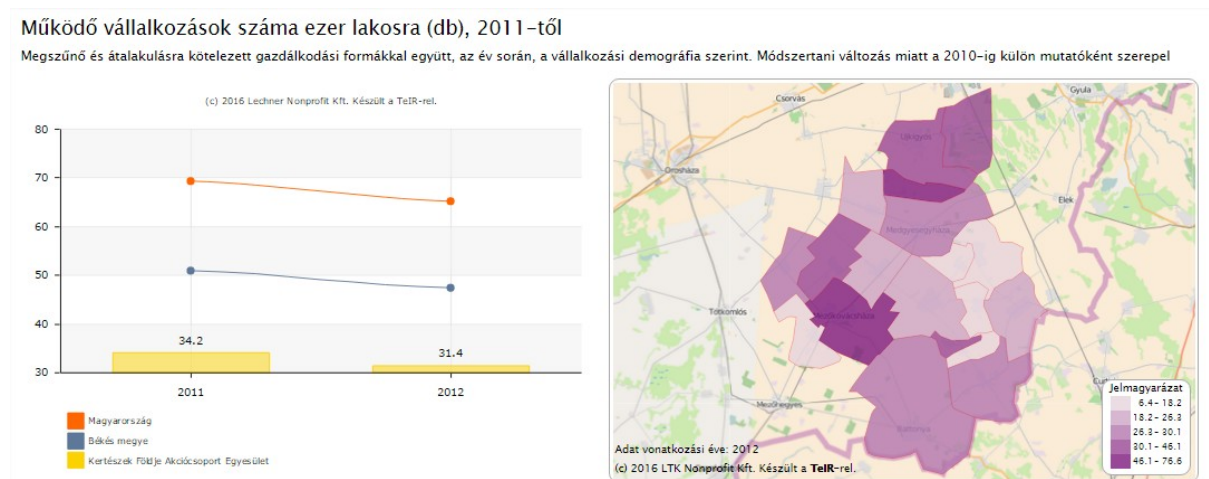
Mint látható, a térség jellemezően nem tud egy vállalkozás számára vonzó környezetet biztosítani, hiszen magas működési kockázatot (nincs fizetőképes kereslet) és magas beruházási kockázatot jelent (a befektetett érték nem/nehezen és áron alul értékesíthető). Ezt alátámasztja, hogy az egyéni vállalkozások száma is csökkenő tendenciát mutat, akár nominál-értéken, arány lakosságszámra kivetítve nézzük! Természetesen a vállalkozói aktivitás is a megyei és országos érték alatt található!

25. ábra: Működő egyéni vállalkozók száma (fő)

Forrás: TEIR

26. ábra: Működő vállalkozások száma ezer lakosra (db) 2011-től

Forrás: TEIR

Mindamellet, vannak olyanok, akik vállalkozásaikat fejleszteni szeretnék. Ők nem új épületeket akarnak építeni, nem CNC esztergákat vásárolni, sőt, még csak nem is teljes épület felújítást végrehajtani!

Ők tipikusan az üzleten egy-egy nyílászárót szeretnének kicserélni, egy kisebb berendezést (új pult, polcok, szolgáltatáshoz szükséges 100e Ft alatti egységáru gépek/berendezések) akarnak vásárolni. A projektméret és egyéb kikötések miatt a GINOP pályázataiból ők kiszorulnak.

Ugyanakkor fontos, hogy a még vállalkozási tevékenységet folytató gazdasági szereplők megerősítést, pozitív visszajelzést kapjanak arról, hogy a munkájukra szükség van, a fejlesztési elképzeléseiket a helyi közösség támogatja!

6. Összegzés

A 19 településből 17 komplex programmal fejlesztendő járáshoz tartozik, lakosság létszáma drasztikusan csökken, és elöregszik, a jövedelmi viszonyok messze az országos átlag alattiak. A térség alapvetően mezőgazdasági orientáltságú, de csökken mind az őstermelők, mind a vállalkozók száma. A közmunka-program miatt a munkanélküliség csökkenő tendenciát mutat, de a helyi jövedelemszerzési lehetőségeket ez nem bővíti.

A helyi bruttó hozzáadott érték növeléséhez fontos a szolgáltatáshiányok kialakulásának a megelőzése, az aktív helyi mezőgazdasági, ipari és szolgáltató gazdasági szereplők megerősítése!

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A 2007-2013-as tervezési időszakban a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület LEADER Helyi Akciócsoport volt, így Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósítási tapasztalatokra is szert tett.

A HACS működése során az elnyert tapasztalatokat három nagy csoportra oszthatjuk:

I. Működési tapasztalatok:

A működés során a HACS központilag biztosított működési forrás felett rendelkezett. A működési forrás a fejlesztési források arányában álltak rendelkezésre, a számításokat az Irányító Hatóságnál végezték. Bár a működési forráskeret több alkalommal változott, elmondható, hogy a HACS kényelmes működését és működtetését tette lehetővé.

A legfontosabb probléma a működési költségek előfinanszírozása volt, a HACS több olyan költségtétellel szembesült, amely számára nem volt elszámolható:

- előfinanszírozás kamatköltsége
- egy időben volt lehetőség működési előleg lehívására. Az előleg folyósítási díja (közel 500 000 Ft) szintén nem volt elszámolható a HACS-ok számára
- 2011-ig a bankszámla-vezetéssel kapcsolatos költségek
- MVH által elutasított tételek (általánosságban elmondható, hogy 2011-től megszorodtak és súlyosbodtak a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület és az MVH közötti nézeteltérések, egyes tételek megítélését bírósági szintre voltunk kénytelenek emelni)

A HACS működésével kapcsolatosan legfontosabb változás 2011-től lépett életbe, amikor engedélyezték a HACS számára vállalkozói tevékenység végzését. Ezen időponttól vált lehetővé a nem elszámolható költségek előteremtése vállalkozói tevékenységből- a HACS élt ezzel a lehetőséggel, működéséhez egy forint támogatást sem igényelt sem tagjaitól, sem önkormányzataitól! A vállalkozói tevékenység végzésével elértük azt is, hogy szakmai bizalom épült ki a HACS irányába, fejlesztési elképzeléseikkel megkeresnek minket önkormányzataink, a térség vállalkozásai, civil szervezetei!

II. Központi (III-as tengelyes) pályázatok tapasztalatai:

A III-as tengely négy nem horizontális intézkedése (mikrovállalkozások és turizmus fejlesztése, vidéki örökség megőrzése, falufejlesztés) sajnos a térségben nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A legrosszabb, hogy a 2007-2013-as időszakban nem sikerült a vidéki térségben működő mikrovállalkozások igényeinek megfelelő kiírásokat megfogalmazni – bár a fejlesztési források arányos részét lekötöttük, nem feltétlenül a legjobb, helyi igényeknek megfelelő fejlesztések nyertek támogatást!

A turizmusfejlesztési jogcímen leginkább a térségi strandok fejlesztésére lett volna igény és érv, sajnos a minőségi falusi turizmus és ifjúsági táboroztatás feltételei a térségben nem adóttak, így a források lekötésével gondban voltunk. Az utolsó pályázatból sikerült és igényekkel alátámasztott hasznos dolgokat megvalósítani, pl. megépült a kaszaperi történelmi emlékpark, a végegyházi halastó, és fejlődhetett a pusztáotlakai turisztikai park is.

A vidéki örökség és falufejlesztési jogcímből sikerült több településen is templomokat, épületeket, parkokat megújítani, sajnos itt nem sikerült minden igényt kielégíteni, a forrásokat nagyon félrevitte a jogcím 2008-as korai és felelőtlen projektmérettel történő meghirdetése.

Hatalmas problémát okozott az az EU-s előírás, miszerint a vidékfejlesztési forrásoknál a települési önkormányzatok számára az ÁFA után nem lehetett támogatást nyújtani, lényegében alig 80%-os támogatási intenzitással tudtak forrásokhoz jutni a forráshiányos, hátrányos helyzetű települések!

III. LEADER program megvalósításának tapasztalatai:

A LEADER program 2009., 2011. és 2013. években volt meghirdetve. A legfontosabb tanulságunk egybecsengő volt az IH tapasztalataival, miszerint nem volt szükség túl sok intézkedésre. A kezdeti 2009-es 17 db intézkedést 2013-ra lecsökkentettük 11 intézkedésre, jelen HFS-ben pedig tovább egyszerűsítjük azt!

A HVS megvalósítás további tapasztalata az volt, hogy a helyi, hagyományőrző, illetve sportcélú rendezvények támogatását hatékonyabb közvetett módon támogatni, a rendezvényszervezéshez szükséges eszközök megvásárlásának a támogatásán keresztül. Sokkal könnyebb a pályázat elkészítése (két árajánlat pl. templombérletre, adott fellépőre komoly kihívás volt), megvalósítása (mire nyert a pályázat, a pályázatban tervezett falunap megvalósult, a fellépők is voltak már itt, teljesen újra kellett dolgozni a pályázatot; figyelni kellett a dátumokat rendezvény előtt/után) minden érintett számára, ráadásul az eszközök egyéb helyi rendezvényeknél is felhasználhatók.

A 2011-es LEADER-ben először nyílt lehetőség települési térfigyelő kamerarendszerek kiépítésére, éltünk is ezzel a lehetőséggel. 2011-ben és 2013-ban közel 100 millió Ft LEADER forrásból kiépítettük településeinken a kamerarendszereket, és a rendőrségi központot is modernizáltuk. Nagyon pozitív visszajelzéseket kaptunk a települési lakosság, vállalkozók és önkormányzatok irányából és a rendőrségtől is!

2013-ban a HVS-en belül lehetővé tettük a helyi vállalkozások, őstermelők, civil szervezetek számára alacsony értékű támogatások elérését, maximum 300 000 Ft támogatást tudtak lehívni. Az intézkedések nagyon népszerűek voltak, közel 300 nyertest tudtunk hirdetni ezen a három intézkedésen, kis összegről kifejezetten hatékony forrásfelhasználást tudtunk elérni!

A projektenkénti eredményeket nem vártuk el, de a fenntartási kötelezettséggel összességében komoly eredményt értünk el (csak a kb. 200 nyertes őstermelő 60m Ft-os támogatása révén elértük, hogy közel 1500 ha-on öt évig termeljenek görögdinnyét, illetve 4 ha területen folytasson közel 80 őstermelő kertészeti fóliás növénytermelést!)

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

1. Külső koherencia, kiegészítő jelleg:

Jelen Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítése során kiemelt figyelmet fordítottunk a Vidékfejlesztési Program egyéb intézkedéseinek, a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program az Emberi Erőforrásfejlesztési Operatív Program és a Területfejlesztési Operatív Program intézkedéseire való illeszkedésre.

Összefoglalóan a HACS munkatársakat próbáltuk felkészíteni arra, hogy a térségi szereplők ezirányú kérdéseire, megkereséseire érdemi válaszokat és beavatkozási területeket tudjanak megfogalmazni.

A TOP-on belül Akciócsoportunk együttműködik a Békés Megyei Önkormányzattal. A kétoldalú együttműködés jeleként a megyei TOP-os kiírásokban pontozási szempontként szerepel a HFS-hez való illeszkedés.

A pontozási szempont így szól:

„Békés Megye Területfejlesztési Koncepciójának, és Területfejlesztési Programjának valamint a HACS-ok által kidolgozott HVS-ek / HFS-ek koherenciáját vizsgáló értékelés, a TOP és VP források szinergiájával megvalósítható multiplikatív beruházásokat támogatja a gazdaságfejlesztéshez történő magasabb szintű hozzájárulással.

Amennyiben a beruházás illeszkedik a működési terület szerinti HACS HVS/ HFS-ének célrendszeréhez, akkor 2 részpont adható. Amennyiben a beruházás a HVS / HFS SWOT elemzésének gyengeségére vagy erősségére reagál, további 1 részpont adható. További 1 részpont akkor adható, ha a beruházás a HVS / HFS által feltárt társadalmi problémára is reagál. Összesen tehát maximum 4 pont adható, 2 + 1+ 1 részpont megszerzésével.

Amennyiben a fejlesztés olyan akcióterületen valósul meg, amely nem része LEADER HACS működési területének, akkor a fejlesztéssel érintett település járásában - működési terület szerint - a legnagyobb lakosságú HACS tekinthető területileg illetékesnek.”

Az illeszkedésért akkor adható meg az első két pont, ha illeszkedik a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület célrendszeréhez, amely a következő:

Gazdasági potenciál erősítése

Negatív társadalmi folyamatok megtörése

Egy pont akkor adható, ha a HVS / HFS SWOT elemzés gyengeségére vagy erősségére reagál, azaz:

Erősségek	Gyengeségek
A térség természeti adottságai kedveznek a mezőgazdasági termelésnek, erős kertészeti hagyományok, hazai dinnyetermesztés 60%-át itt állítják elő	Elavult állapotú, rossz térszerkezetű közlekedési hálózat
Védett vízbázis található az Akciócsoport területén, innen látják el Békés megye nagy részét ivóvízzel	Humán erőforrás rossz állapota (aluliskálozottság, rossz egészségügyi állapot), alacsony foglalkoztatási szint
Román határ közelsége, gazdaságtörténeti kapcsolatok Aradhoz.	Ipari-szolgáltató üzemek hiánya, feldolgozóipar alacsony szintje, magas munkanélküliség
	Mezőgazdasági termékek szezonális jellegének enyhítéséhez nincs megfelelő infrastruktúra (zöldségszárító, hűtőház, konzervgyár stb.)
	Vízbázis felhasználásába nincs semminemű beleszólása a helyieknek – korlátozott öntözési lehetőségként, házrepedések miatt csak negatívumként jelentkezik a vízbázis
	Lakosság rossz jövedelmi viszonyai, vállalkozások tőkeszegénysége, forráshiányos önkormányzatok

További egy pont adható, HVS, HFS által feltárt társadalmi problémára reagál. A feltárt társadalmi problémák:

- rossz egészségügyi állapot

- alacsony iskolai végzettségi szint
- csökkenő lakónépesség
- elöregedő társadalom
- elvándorló fiatalok
- alacsony jövedelemszint
- megszűnő helyi szolgáltatások

A stratégiaalkotás során kiemelt figyelmet fordítottunk az EFOP 1.7 intézkedésének is, amelyre a pályázat a 1037/2016. (II. 9.) Korm. határozat alapján várhatóan 2017. évben fog megjelenni. Az EFOP 1.7 intézkedés célja az **az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése.**

A VP területi felzárkózást segítő beavatkozásaihoz humán fejlesztésekkel járul hozzá, kiegészíti a HH és LHH járásokban működő HACs-ok által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkózási céljainak megvalósítását az alábbi 5 területen:

- 1) Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése
- 2) Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése
- 3) Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése)
- 4) Közösségépítés és -megtartás, építve az 1.3 intézkedésben kialakított módszertanra és mentorhálózatra
- 5) A környezeti fenntarthatósági szempontoknak való megfelelés (kizárólag ESZA fejlesztés)

Az EFOP 1.7 intézkedésre tervezett pályázatunk mind az öt felzárkózási célt meg fogja célozni, hiszen mindegyik fontos a térség felzárkózása, felzárkóztatása érdekében!

2. A HFS célját, tartalmát és eredményeit alapvetően befolyásoló dokumentumok az EU-s Operatív Programok – a térség leszakadásának a megállítását, esetleges felzárkóztatását naivitás a LEADER programtól várni, a helyi szereplőket kell az országos pályázatokon való részvételre bírni, és ott minél több fejlesztési forrást lehívni, hogy a tárgyi feltételek, tőkeellátottság javuljon, a katasztrófális humán erőforrás-szerkezet és egészségi állapot javuljon, a térség gazdasági szereplői megerősödjenek.

Mindamellet a HFS és az abban megvalósuló fejlesztések figyelembe veszik az Országos Területfejlesztési Tervet, a Békés Megyei Területfejlesztési Koncepcióját, a TOP-os és egyéb forrásokból, operatív programokból megvalósítható fejlesztéseket.

Korábban aktívan támogattuk a térfigyelő kamerarendszerek kiépítését, de mivel a VP-n belül lesz lehetőség közbiztonság-javító intézkedésekre, így a szűkös forrásainkat nem tudjuk erre a célra fordítani. Ugyanígy a nonprofit szervezetek és önkormányzatok is nagyobb lehetőséghez fognak jutni közösségi terek felújítására (részben VP, részben TOP-ból), így ezen intézkedést is elhagytuk a HFS-ből.

3. A Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület a Bejárható Magyarország Programon belül kíván elsősorban részt venni, illetve térségek közötti és nemzetközi együttműködési projekteket kíván megvalósítani.

2007-2013-as támogatási időszakban egyesületünk lépéseket tett a lovas túraútvonalak kialakítása felé, partnerként részt vettünk egy projektben, amely térségünkben is kijelölt egy lovas túraútvonalat.

2014-ben cseh és lengyel partnerekkel pályázatot nyújtottunk be a kerékpáros turizmus népszerűsítésére, útvonalak kialakítására. Sajnos a pályázatunk első alkalommal nem nyert, ezt a pályázatot kívánjuk idén is, 2017. március 15.-éig benyújtani.

Mivel e két témakör érintett a Bejárható Magyarország Programban, szeretnénk, hogy az Akciócsoport területén a közeljövőben mind a kerékpáros turizmus, mind a lovas turizmus infrastrukturális, tárgyi és személyes feltételei javulnának!

4.4 SWOT

Erősségek	Gyengeségek
<p>A térség természeti adottságai kedveznek a mezőgazdasági termelésnek, erős kertészeti hagyományok, hazai dinnyetermesztés 60%-át itt állítják elő</p> <p>Védett vízbázis található az Akciócsoport területén, innen látják el Békés megye nagy részét ivóvízzel</p> <p>Román határ közelsége, gazdaságtörténeti kapcsolatok Aradhoz.</p>	<p>Elavult állapotú, rossz térszerkezetű közlekedési hálózat</p> <p>Humán erőforrás rossz állapota (aluliskálozottság, rossz egészségügyi állapot), alacsony foglalkoztatási szint</p> <p>Ipari-szolgáltató üzemek hiánya, feldolgozóipar alacsony szintje, magas munkanélküliség</p> <p>Mezőgazdasági termékek szezonális jellegének enyhítéséhez nincs megfelelő infrastruktúra (zöldségszárító, hűtőház, konzervgyár stb.)</p> <p>Vízbázis felhasználásába nincs semminemű beleszólása a helyieknek – korlátozott öntözési lehetőségként, házrepedések miatt csak negatívumként jelentkezik a vízbázis</p> <p>Lakosság rossz jövedelmi viszonyai, vállalkozások tőkeszegénysége, forráshiányos önkormányzatok</p>
Lehetőségek	Fenyegetések
<p>Mezőgazdasági termékek feldolgozási, értékesítési feltételeinek javítása</p> <p>Helyi szereplők megerősítése, alkalmassá tenni őket országos pályázatokon részt venni</p> <p>Kihasztnátlan turisztikai lehetőségek (Wenckheim kastély, lovasturizmus stb.)</p> <p>Termálkincs kihasználása (geotermikus energia, gyógyfürdők)</p>	<p>LEADER fejlesztési források szűkössége</p> <p>Pályázatok, kifizetési kérelmek lassú elbírálási ideje</p> <p>Leszakadás fokozódása</p> <p>A fiatalok elvándorlása a térségből</p>

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

Fejlesztési szükségletek:

- Remek mezőgazdasági adottságok kihasználása, élelmiszeripari feldolgozás fokozása, az alacsony foglalkoztatási szint csökkentése: a térségben működő kertészeti és állattartó

őstermelők/egyéni vállalkozók támogatása, annak érdekében, hogy az országos fejlesztési programokon el tudjanak indulni (elsősorban VP országos pályázatok, kismértékben LEADER)

- Vízbázis védelmével összefüggésben a vízkitermelési hátrányok csökkentése/kompenzálása (repedező házak, szigorúbb előírások, magasabb lakossági csatornázási díjak stb.), a térségi szereplők alkalmazkodóképességének növelése a fokozott előírásokhoz, a térségi csatornázottság növelése (VP pályázatokon részvétel)
- Határon átnyúló együttműködési projektek generálása akár a HACS, akár a térségi szereplők bevonásával (elsősorban Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program)
- Országos és települési úthálózat felújítása, a térségi megközelítést javító új kétszámjegyű út építése (Békéscsaba-Medgyesegyháza-Battonya nyomvonalon –elsősorban KÖZOP támogatással)
- Fiatalok iskolaelhagyásának csökkentése, felnőttképzési programok indítása, egészségmegőrzés támogatása, munkahelyi körülmények javítása, fiatalok helyben tartásához ösztöndíj-programok és letelepedési támogatás indítása (elsősorban EFOP fejlesztések, kismértékben LEADER)
- Ipari parkok létesítése, feldolgozóipari és szolgáltató szektor beruházásainak támogatása (elsősorban TOP és GINOP), a helyi szereplők megerősítése (LEADER)

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján a mezőkovácsházi járás a komplex mutató alapján a 18. legrosszabb helyzetű járás, így komplex programmal fejlesztendő járások közé tartozik 17 település. Szabadkígyós és Újkígyós a békéscsabai kistérséghez tartozik, amely a 139. helyet foglalja el a komplex mutató szerint az ország 197 járása között, így ez a két település se komplex programmal nem fejlesztendő járás, se fejlesztendő járás, se kedvezményezett járási besorolást nem kapott ezen jogszabály szerint.

	A	B	C	D
1	Megye	Település	Társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések	Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések
217	Békés megye	Almáskamarás	1	1
218		Battonya	1	1
224		Dombegyház	1	0
225		Dombiratos	1	0
230		Kevermes	1	1
231		Kisdombegyház	1	0
235		Kunágota	1	1
236		Magyarbánhegyes	1	0
237		Magyardombegyház	1	0
238		Medgyesbodzás	1	0
241		Nagykamarás	1	1
245		Pusztatottlaka	1	0
249		Végegyháza	1	1

Mivel tehát Akciócsoportunk érintett a fokozottan veszélyeztetett társadalmi kirekesztettség és az újratermelő szegénység problémája miatt, esélyegyenlőségi célcsoportokat határoztunk meg:

- nagycsaládos egyesületek
- mozgáskorlátozottak egyesülete
- nyugdíjas egyesületek
- egyházi képviselők

Ezen célcsoportok elérése érdekében a HFS tervezésekor külön fórumot is szerveztünk, ahol ezen célcsoport igényeit igyekeztünk felmérni.

A HFS-ben több olyan intézkedés is van, amelyen ezen célcsoportok képviselői el tudnak indulni pályázóként, és támogatást tudnak igényelni tevékenységükre, az egyik intézkedés kifejezetten a példamutató társadalmi tevékenységek ösztönzését támogatja.

A projektek előzetes bírálatát végző Helyi Bíráló Bizottságban is képviseltetik magukat az érintett célcsoport tagjai.

Magában az egyesület tagságában is megtalálhatóak ezen célcsoportok képviselői, így a HFS-re és annak elfogadására közvetlen ráhatásuk is biztosított.

5.2 Fenntarthatóság

A környezeti fenntarthatósághoz a HFS intézkedései közvetett módon járulnak hozzá. A beruházások során lehetővé tesszük megújuló energiát hasznosító technológiák alkalmazását, új energiahatékonyabb gépek/berendezések vásárlását, támogatjuk új kertészeti fóliák létesítését, amelyek a klímaváltozás miatti változékony időjárás negatív hatásaitól védi a gazdákat (fagykár, jégverés, aszály ellen is védelmet nyújt), támogatjuk a vízfelhasználást csökkentő berendezések vásárlását is.

A mikrovállalkozások számára lehetővé tesszük a nyílászárók eszközbeszerzéseként történő cseréjét, így a felhasznált energiát is csökkenthetik.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A stratégiánk integrált szemléletű, első lépésként felmértük a többi operatív programot, illetve a VP egyéb intézkedéseit, hogy azokhoz illeszkedve, azokat kiegészítve komplementer hatást érhesünk el, a többi operatív programmal együtt integrált szemléletű vidékfejlesztés valósulhasson meg.

A HFS elsősorban szerkezetében és logikájában tekinthető innovatívnak. Néhány nagyobb projekt megvalósítása helyett magvető támogatásként rengeteg kicsi helyi szereplőt támogatunk (és erősítünk meg). A támogatás felhasználása sem egyes projektenként mérhető, hanem maga a LEADER, mint program fog olyan eredményeket elérni, amelyek számottevőek.

A támogatás felhasználása mellett innovatívnak tekinthető, hogy a munkaszervezetre, mint a helyi közösség motorjára tekint. Az ország egyik legszegényebb részén sikerült komoly vállalkozói eredményeket elérni, partnerséget és bizalmat építeni mind a vállalkozói, mind az önkormányzati, mind a civil szektor szereplőinek képviselőiben. A jövőben is –üzleti alapra helyezve– fogjuk a helyi szereplőket segíteni, projekteket generálunk, menedzselünk és valósítunk meg, nem feledve alapküldetésünket, a LEADER program ingyenes, széleskörű és szakszerű megvalósítását!

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

A stratégia jövőképe, hogy lassítjuk a térség lemaradását, EU-s források bevonásával a meglévő adottságokra építkezve erősítjük a gazdasági potenciált, a hátrányos társadalmi folyamatokat megállítjuk, egy élhető térséggé változtatjuk a Kertészek Földje Akciócsoport területét!

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép
<i>lassítjuk a térség lemaradását, EU-s források bevonásával a meglévő adottságokra építkezve erősítjük a gazdasági potenciált, a hátrányos társadalmi folyamatokat megállítjuk, egy élhető térséggé változtatjuk a Kertészek Földje Akciócsoport területét</i>

	Átfogó cél(ok)
1.	Gazdasági potenciál erősítése
2.	Negatív társadalmi folyamatok megtörése

Sz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Meglévő gazdasági szereplők erősítése, termelési volumen növelése, hozzáadott-érték növelése	Helyi gazdasági szereplők számára növekedési potenciál biztosítása	552 db
2.	Hátrányos helyzetű célcsoportokat segítő szervezetek támogatása	Helyi társadalmi szereplők számára növekedési potenciál biztosítása	163 db
3.	Együttműködések és projektek generálása, megvalósítása	Együttműködési és egyéb saját pályázati projektek	3 db

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ²					
		1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Háztáji kertészetek, állattartók támogatása	x		x			
2.	Helyi nem mezőgazdasági termékek előállításának támogatása, hozzáadott érték növelése, innováció támogatása	x		x			

² Egy intézkedés több célhoz is hozzájárulhat. Jelölje X-szel!

3.	Helyi szükségleteket kielégítő vállalkozások támogatása, a szolgáltatáshiányok megelőzése érdekében	x		x			
4.	Civil szervezetek, önkormányzatok kísértékű beruházásainak a támogatása		x	x			
5.	Példamutató társadalmi tevékenységek támogatása		x	x			
6.	Kisléptékű turisztika fejlesztések	x		x			

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ³					
		allokált forrás (m FT)	Tervezett nyertesek száma vállalkozói szektor	Tervezett nyertesek száma önkormányzati szektor	Tervezett nyertesek száma civil szektor	Tervezett nyertesek száma összesen	A támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma
1.	Háztáji kertészetek, állattartók támogatása	146	300			300	0
2.	Helyi nem mezőgazdasági termékek előállításának támogatása, hozzáadott érték növelése, innováció támogatása	100	40			40	0
3.	Helyi szükségleteket kielégítő vállalkozások támogatása, a szolgáltatáshiányok megelőzése érdekében	60	200			200	0
4.	Civil szervezetek, önkormányzatok kísértékű beruházásainak a támogatása	40		19	90	109	0
5.	Példamutató társadalmi tevékenységek támogatása	70			40	40	0
6.	Kisléptékű turisztika fejlesztések	48,95	12	7	7	26	0
	Összesen	464,95	552	26	137	715	0

³ Egy intézkedés több célhoz is hozzájárulhat. Jelölje X-szel!

Intézkedés megnevezése: Háztáji kertészetek, állattartók támogatása

Specifikus cél

Indoklás/alátámasztás: A térségben számos őstermelő foglalkozik állattartással, kertészettel, jellemzően másodállásban. Ezen tevékenységek alkalmasak a saját jövedelem kiegészítésére- mely jövedelmek tipikusan a legalacsonyabbak országos összevetésben. A kertészeti, állattartó tevékenység tipikusan élők munká-igényes, a gazda mellett alkalmi munkavállalókra is igényt tart, mely a helyi (munkanélküli, alacsonyán kvalifikált) lakosság számára is jövedelemszerzési lehetőséget biztosít.

Ezen munkaalapú tevékenység támogatása hozzájárul az egyéni jövedelemtermelő képesség növeléséhez, a térség kertészeti/mezőgazdasági specifikációjához, lehetővé teszi, hogy olyan árutömeg kerüljön előállításra, amely az értékesítést lehetővé teszi. A megélhetés biztosításával hozzájárul, hogy a térség lakossága megmaradjon. Maguk a termelők fenntartási kötelezettséget vállalnak, így öt évre biztosított, hogy a termelő tevékenységük megmarad. A megtermelt jövedelmüket helyben költik el, így a helyi vállalkozások is jövedelemhez tudnak jutni. A helyi vállalkozások megmaradásával nem jelentkezik újabb és újabb hiányszolgáltatások, és így nem fognak a nagyobb településekre átjárni a helyi lakosok, erősebben kötődnek lakóhelyükhöz. A belterületi ingatlanok kertészeti beművelésével, a helyi jövedelemszint növekedésével hosszú távon csökken az önkormányzat hatósági feladata (műveletlen porták parlagfű-mentesítése, szociális célú tüzelő, lakhatási támogatás, közmunka-program koordinálás), növekedik a bevétele (600e Ft feletti árbevétel elérése esetén helyi iparűzési adó fizetése).

A 2013-as pályázat meghirdetése alapján a kertészeti és állattartó őstermelőknek nagyon tetszik ez a támogatási forma, sokak számára impulzus volt a gazdálkodási tevékenység fenntartásához. Olyan réteg tudott így támogatáshoz jutni, akik minden más támogatási rendszerből ki vannak szorítva, holott értékes és értékteremtő tevékenységet folytatnak! Az intézkedés javította a családok jövedelemtermelő képességét, sokan olyanok vették igénybe a támogatást, akik főállás mellett jövedelem kiegészítési céllal foglalkoznak kertészeti termeléssel. A fejlesztési program plusz hozadéka, hogy a források jelentős részét helyi vállalkozásoknál használták fel, így közvetett módon is hozzájárult a gazdaságfejlesztési célokhoz.

Támogatható tevékenységek

Mezőgazdasági termelők gazdálkodási tevékenységgel kapcsolatos eszközbeszerzése támogatható, tipikusan:

- kertészeti kisgépek (rotációs kapa, szivattyú, permetező stb.)
- kertészeti fóliasátorral kapcsolatos eszközbeszerzések, melyek legkésőbb a kifizetési kérelem benyújtásáig beépítésre kerülnek (vasváz, járható fólia fedésre szolgáló fólia, fátolyfólia). Amennyiben a projekt összköltségének minimum 75%-a új fólia létesítését célozza, NEM szükséges 2015 évi kertészeti árbevétel igazolása.
- Gyümölcsstelepítéshez kapcsolódó szaporítóanyag beszerzés (facsemete). Amennyiben a projekt összköltségének minimum 75%-a új gyümölcsös létesítését célozza, NEM szükséges 2015 évi kertészeti árbevétel igazolása.
- állattartáshoz vagy takarmány előállításához kapcsolódó eszközök (pl. itatók, etetők, darálók, kaptár, nyúlketrec, erőgépek takarmányozás célját szolgáló adapterei)
- logisztikai feladatokat ellátó eszközök beszerzése (pl. utánfutó, kézi raklapemelő stb.)
- karbantartó eszközök (magasnyomású mosó, kompresszor, aggregátor, hegesztő stb.)
- maximum 25LE (14,5 kW) teljesítményű új vagy használt (maximum 5 éves) erőgép
- informatikai eszközök (tipikusan laptop, asztali számítógép, tablet, asztali nyomtató, hálózati nyomtató, operációs rendszer stb.) beszerzése csak korlátozott mértékben támogatható (maximum a beruházás elszámolható összköltségének 20%-áig, maximum 100 000 Ft erejéig elszámolhatóak). Mobiltelefon és okostelefon beszerzése nem elszámolható!
- Eszközvásárlásként egyaránt támogatható 100 000 Ft egyedi érték alatti eszközök vásárlása és 100 000 Ft egyedi érték feletti eszközök vásárlása

- kizárólag éven túli használatú eszközök beszerzése támogatható, így nem-merevfallú csöpögtetőcső, talajtakaró fólia, sorköztakaró fólia beszerzése NEM támogatható!

Kiegészítő jelleg/lehatárolás:

A támogatást leginkább a VP kertészetkorszerűsítési és ültetvénytelepítési programjától kell elkülöníteni. Jelen pályázati projekt csak akkor támogatható, ha a felújításba/korszerűsítésben érintett/ létrehozandó kertészeti fólia/ üvegház nem éri el az 1000 m² alapterületet, illetve új gyümölcsös esetén maximum 5000 m² telepítése támogatott.

Jogosultak köre:

Azon mezőgazdasági termelő (őstermelő magánszemély; egyéni vállalkozó, akinek árbevételének több, mint 50%-a mezőgazdasági tevékenységből származik; mezőgazdasági termelést folytató települési önkormányzat), aki a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. július 1.-én állandó lakhellyel/székhellyel rendelkezett, és hitelt érdemlően igazolni tudja, hogy 2015 évben kertészeti/ állattartó tevékenységet folytatott, és arról bevétele származott (elfogadható tipikusan 2015 évi teljesítésű felvásárlójegy, nyugta, számla, jégverés vagy egyéb vis maior esemény miatti biztosítási káresemény jegyzőkönyv). Elfogadható igazolásként, aki 2016 évi területalapú támogatási kérelemmel vagy állattartó támogatási kérelemmel igazolja a kertészeti /állattartó tevékenységet.

Kiválasztási kritériumok/alapelvek

Minden, a támogatási feltételeknek megfelelő pályázat az elektronikus felületre történő benyújtási sorrendben támogatható, a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. Nem nyújthat be pályázatot, akinek jelen intézkedésre folyamatban lévő pályázata van (záró kifizetés teljesítése).

A pályázat csak a Helyi Bíráló Bizottság támogató nyilatkozatával benyújtható.

Egy projekt adatlap benyújtását követően a HBB ülésen a projekt adatlapot elbírálják. Amennyiben a HFS céljainak és az intézkedésnek megfelelő, illeszkedik annak elv – és szabályrendszeréhez, költséghatékony a projekt, a HBB támogató nyilatkozatot állít ki. A HBB-nek joga van a támogató nyilatkozat kiállítását megtagadni, és a projektet átdolgozásra javasolja.

A projekt adatlap adattartama megegyezik a későbbi pályázati adatlap tartalmával, és csatolni kell hozzá minden, a pályázathoz csatolandó dokumentumot.

Tervezett forrás

Támogatási keretösszeg: 146 000 000 Ft

Támogatási intenzitás: a beruházás elszámolható költségeinek a 60%-a (de maximum 500 000 Ft)

Projektméret: Egy projektben igényelt támogatás minimum 200 000 Ft, maximum 500 000 Ft

Támogatás módja: hagyományos

Megvalósítás tervezett intervalluma: 2016.09.01-2017.12.31

Kimeneti indikátorok:

Nyertes pályázatok száma: 300 db (vállalkozó szféra)

Intézkedés megnevezése: Helyi nem mezőgazdasági termékek előállításának támogatása, hozzáadott érték növelése, innováció támogatása

Specifikus cél

Indoklás/alátámasztás

A térségünkben jellemző, hogy vannak olyan helyi feldolgozóipari tevékenységet, szolgáltatást végző vállalkozások, amelyek szeretnének a fejlődés egy következő lépcsőjére lépni, de az országos, korábbi GVOP, GOP, majd GINOP pályázatain nem tudnak elindulni. Fejlesztési igényeik nem érik el azt a minimum támogatási szintet, amely ezen pályázatoknál meg van határozva.

Az innovációs tevékenységet folytatni kívánó szervezetek, vállalkozások sem tudnak a GINOP forrásokhoz hozzájutni, mivel nem érik el azt a beruházási értéket, amellyel a pályázaton indulni

tudnának. Egy kisebb fejlesztés végrehajtását követően alkalmuk és lehetőségük lesz fejlődni, a GINOP pályázatain részt venni.

Támogatható tevékenységek

Nem mezőgazdasági termelőnek minősülő mikro- és kisvállalkozások (beleértve egyéni vállalkozásokat) beruházásai támogatható, tipikusan:

- építési tevékenység (meglévő telephely fejlesztése, felújítása, korszerűsítése, energetikai korszerűsítése, telephelyen térburkolat létesítése, kerítés építése)
- eszközbeszerzések (Eszközvásárlásként támogatható 100 000 Ft egyedi érték alatti eszközök vásárlása, 100 000 Ft egyedi érték feletti eszközök vásárlása és épületgépészeti beszerzés (kazán, napelem- és napkollektor-rendszer), homlokzati képet nem változtató nyílászáró cseréje, vagyonvédelmi rendszer kiépítése, használati térelemek (beleértve a kihelyezett pad-asztalt, szemetest, mobil tárolót, árnyékolót is) beszerzése is, amennyiben munka- és beépítési költséget nem tartalmaz. Nyílászáró csere kizárólag a vállalkozás tevékenységéhez közvetlenül használt helyiségeket érintheti és ezt a projekt adatlapban kétséget kizáróan alá kell támasztani (fotódokumentáció, bejelölt alaprajz).
- részvétel saját termék megjelenítése céljából hazai és/vagy nemzetközi vásárokon: csak korlátozott mértékben támogatható (maximum (maximum 300 000 Ft erejéig elszámolható)
- új, egyedi terméket célzó innovatív projekt esetén a termékbe beépítésre kerülő anyagköltség elszámolható, maximum 2m Ft elszámolható értékben.
- logisztikai feladatokat ellátó eszközök beszerzése (pl utánfutó, kézi raklapemelő, mobil tároló stb.)
- informatikai eszközök (tipikusan laptop, asztali számítógép, tablet, asztali nyomtató, hálózati nyomtató, operációs rendszer stb.) beszerzése csak korlátozott mértékben támogatható (maximum a beruházás elszámolható összköltségének 50%-áig, maximum 250 000 Ft erejéig elszámolhatóak). Mobiltelefon és okostelefon beszerzése nem elszámolható!
- a vállalkozás működéséhez vagy fejlesztéséhez kapcsolódó szoftverek (pl tervezőprogram, grafikai program, költségvetés-készítő program stb.) beszerzése/licenszdíja is támogatható, maximum a projekt összköltségének 70%-áig.

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

A pályázat elkülönül a GINOP innovációs felhívásaitól, mert kisebb projekteket támogat (a GINOP esetén a minimum igényelhető támogatás 5m Ft), illetve jelen pályázatban nem kikötés a feldolgozóipari tevékenység végzése. A pályázat elkülönül a VP mezőgazdasági értéknövelési pályázattól, mert nem támogatja mezőgazdasági termelők pályázatát, illetve ANNEX1 végtermékek előállítását.

Jogosultak köre

Azon mikro és kisvállalkozás (egyéni vállalkozókat is beleértve), aki a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. Július 1.-én székhellyel/telephellyel rendelkezett, és fő tevékenysége gyártáshoz, feldolgozóiparhoz vagy szolgáltatások nyújtásához kapcsolódik. Kereskedelmi tevékenység fejlesztése nem támogatható.

Kiválasztási kritériumok/alapelvek

Minden, a támogatási feltételeknek megfelelő pályázat az elektronikus felületre történő benyújtási sorrendben támogatható, a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. Nem nyújthat be pályázatot, akinek jelen intézkedésre folyamatban lévő pályázata van (záró kifizetés teljesítése).

A pályázat csak a Helyi Bíráló Bizottság támogató nyilatkozatával benyújtható.

Egy projekt adatlap benyújtását követően a HBB ülésen a projekt adatlapot elbírálják. Amennyiben a HFS céljainak és az intézkedésnek megfelelő, illeszkedik annak elv – és szabályrendszeréhez, költséghatékony a projekt, a HBB támogató nyilatkozatot állít ki. A HBB-nek joga van a támogató nyilatkozat kiállítását megtagadni, és a projektet átdolgozásra javasolja.

A projekt adatlap adattartama megegyezik a későbbi pályázati adatlap tartalmával, és csatolni kell hozzá minden, a pályázathoz csatolandó dokumentumot.

Tervezett forrás

Támogatási keretösszeg: 100 000 000 Ft

Támogatási intenzitás: a beruházás elszámolható költségeinek a 60%-a (de maximum 3 000 000 Ft)

Projektméret: Egy projektben igényelt támogatás minimum 500 000 Ft, maximum 3 000 000 Ft

Támogatás módja: hagyományos

Megvalósítás tervezett intervalluma: 2016.09.01-2017.12.31

Kimeneti indikátorok:

Nyertes pályázatok száma: 40 db (vállalkozó szféra)

Intézkedés megnevezése: Helyi szükségleteket kielégítő vállalkozások támogatása, a szolgáltatásihiányok megelőzése érdekében

Specifikus cél

Indoklás/alátámasztás

A térségünkben az országos összevetésben is alacsony a vállalkozói aktivitás, a beruházások összértéke. Új nagyberuházók/külföldi tőke érkezésének a valószínűsége erősen konvergál a 0-hoz, mivel az itt végrehajtott beruházások forgalmi értéke – a térség hitelintézeti besorolása miatt – azonnal közel felére lecsökken.

A térségben az elért jövedelmek is az országos és megyei átlag alatt vannak, így a vállalkozások azzal is szembesülnek, hogy a fizetőképes kereslet alacsony szintű – ráadásul hosszú távon a fogyására kell felkészülni.

Ebben a nem túl csábító és befektetésbarát környezetben nem csoda, hogy a vállalkozások indítása alacsony szintű, a vállalkozás is ódzkodik a fejlesztések végrehajtásától. A megszűnő vállalkozások által nyújtott szolgáltatások nyújtására nem lépnek új piaci szereplők, a településeken így egyre több szolgáltatás elérhetetlen. A szolgáltatások igénybe vételéhez a nagyobb településekre utaznak el/be, ha már ott vannak, helyben szokásos beszerzésüket is elintézik, pénzüket így más térségben hagyják, tovább csökkentve a fizetőképes keresletet. Ez a folyamat ráadásul öngerjesztő (egyre kisebb kereslet – egyre kevesebb vállalkozás- egyre több ok miatt el kell menni nagyvárosba- még kisebb fizetőképes kereslet)!

Ezen gazdasági realitás mellett indokolt a már itt működő, itt beruházást végrehajtott vállalkozások erősítése, a helyi szolgáltatási színvonal megtartása érdekében.

Támogatható tevékenységek

Mikro- és kisvállalkozás (beleértve egyéni vállalkozásokat) vagy települési önkormányzat gazdálkodási tevékenység nyújtásával kapcsolatos beruházása támogatható, tipikusan:

- eszközbeszerzések (Eszközvásárlásként támogatható 100 000 Ft egyedi érték alatti eszközök vásárlása, 100 000 Ft egyedi érték feletti eszközök vásárlása és épületgépészeti beszerzés (kazán, napkollektor-rendszer), homlokzati képet nem változtató nyílászáró cseréje, vagyonvédelmi rendszer kiépítése, használati térelemek (beleértve a kihelyezett pad-asztalt, szemetest, mobil tárolót, árnyékolót is) beszerzése is, amennyiben munka- és beépítési költséget nem tartalmaz)
- logisztikai feladatokat ellátó eszközök beszerzése (pl utánfutó, béka, mobil tároló stb.)
- informatikai eszközök (tipikusan laptop, asztali számítógép, tablet, asztali nyomtató, hálózati nyomtató, operációs rendszer stb.) beszerzése csak korlátozott mértékben támogatható (maximum a beruházás elszámolható összköltségének 50%-áig, maximum 250 000 Ft erejéig elszámolhatóak). Mobiltelefon és okostelefon beszerzése nem elszámolható!
- A vállalkozás működéséhez vagy fejlesztéséhez kapcsolódó szoftverek (pl tervezőprogram, grafikai program, költségvetés-készítő program stb.) beszerzése/licenszdíja is támogatható, maximum a projekt összköltségének 70%-áig.

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

A pályázati program elkülönül a GINOP minden pályázatától, mert a maximális projektméret sokkal kisebb, mint a GINOP minimum projektmérete (5m Ft).

A pályázat elkülönül a VP gazdasági diverzifikációs programjától is, mert nem induló vállalkozásokat támogat, hanem meglévő vállalkozások fejlesztéseit támogatja.

Jogosultak köre

Azon mikro és kisvállalkozás (egyéni vállalkozókat is beleértve), települési önkormányzat, aki a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. Július 1.-én székhellyel/telephellyel rendelkezett.

Kiválasztási kritériumok/alapelvek

Minden, a támogatási feltételeknek megfelelő pályázat az elektronikus felületre történő benyújtási sorrendben támogatható, a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. Nem nyújthat be pályázatot, akinek jelen intézkedésre folyamatban lévő pályázata van (záró kifizetés teljesítése).

A pályázat csak a Helyi Bíráló Bizottság támogató nyilatkozatával benyújtható.

Egy projekt adatlap benyújtását követően a HBB ülésen a projekt adatlapot elbírálják. Amennyiben a HFS céljainak és az intézkedésnek megfelelő, illeszkedik annak elv – és szabályrendszeréhez, költséghatékony a projekt, a HBB támogató nyilatkozatot állít ki. A HBB-nek joga van a támogató nyilatkozat kiállítását megtagadni, és a projektet átdolgozásra javasolja.

A projekt adatlap adattartama megegyezik a későbbi pályázati adatlap tartalmával, és csatolni kell hozzá minden, a pályázathoz csatolandó dokumentumot.

Tervezett forrás

Támogatási keretösszeg: 60 000 000 Ft

Támogatási intenzitás: a beruházás elszámolható költségeinek a 60%-a (de maximum 300 000 Ft)

Projektméret: Egy projektben igényelt támogatás minimum 200 000 Ft, maximum 300 000 Ft

Támogatás módja: hagyományos

Megvalósítás tervezett intervalluma: 2016.09.01-2017.12.31

Kimeneti indikátorok:

Nyertes pályázatok száma: 200 db (vállalkozó szféra)

Intézkedés megnevezése: Civil szervezetek, önkormányzatok kísértékű beruházásainak a támogatása

Specifikus cél

Indoklás/alátámasztás

Az Akciócsoport területén számos civil szervezet működik, melyek tipikusan helyi társadalmi problémákra kínálnak megoldási javaslatot, az elnökök és a tagság önkéntes és önzetlen munkájára támaszkodva.

Ezen szervezetek a munkájukhoz nem kapnak segítséget, a NEA pályázatain alacsony nyerési eséllyel tudnak csak indulni, sok esetben nem is élnek meg a NEA pályázatokon részvételhez szükséges két éves működést, mert munkájuk ellehetetlenül, a számos adminisztratív előírásnak támogatás hiányában nem tudnak megfelelni.

A munkájuk támogatásához, elismeréséhez van szükség olyan intézkedés meghirdetésére, amelyből a munkájuk végzéséhez szükséges eszközöket meg tudják vásárolni, és azt a tevékenységük folytatásához fel tudják használni.

Az intézkedés választ ad a helyi identitástudat megtartására is. A helyi rendezvények a lakosság körében nagyon népszerűek, gyakran az egyetlen helyi szórakozási lehetőséget nyújtja egész évben. Ezen rendezvények megszervezésének a költségeit a HFS-ből nem tudjuk és akarjuk támogatni (a korábbi évek tapasztalatai alapján), inkább az önkormányzatoknak biztosítunk lehetőséget arra, hogy

rendezvényszervezéshez szükséges eszközeit megvásárolják, így rendezvények eszközberleti díjain tudjanak spórolni.

Támogatható tevékenységek

Civil szervezetek beruházásai támogatható, tipikusan:

- eszközbeszerzések (Eszközvásárlásként támogatható 100 000 Ft egyedi érték alatti eszközök vásárlása, 100 000 Ft egyedi érték feletti eszközök vásárlása, vagyoni védelmi rendszer kiépítése, használati térelemek (beleértve a kihelyezett pad-asztalt, szemetest, mobil tárolót, árnyékolót is) beszerzése is, amennyiben munka- és beépítési költséget nem tartalmaz)
- informatikai eszközök (tipikusan laptop, asztali számítógép, tablet, asztali nyomtató, hálózati nyomtató, operációs rendszer... stb.) beszerzése csak korlátozott mértékben támogatható (maximum a beruházás elszámolható összköltségének 20%-áig, maximum 100 000 Ft erejéig elszámolhatóak). Mobiltelefon és okostelefon beszerzése nem elszámolható!
- települési önkormányzatok számára kizárólag rendezvényszervezési eszközök (pad-asztal garnitúra, hangosítási és fénytechnikai eszközök, rendezvénystrak vásárlása) elszámolhatóak

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

Más Operatív Programoktól a pályázat elkülönül projektmérete miatt.

Jogosultak köre

Azon non-profit szervezetek (non-profit gazdasági társaságokat és szociális szövetkezeteket is beleértve) , illetve települési és nemzetiségi önkormányzatok, amely a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. Július 1.-én **székhellyel** rendelkezett.

Kiválasztási kritériumok/alapelvek

Minden, a támogatási feltételeknek megfelelő pályázat az elektronikus felületre történő benyújtási sorrendben támogatható, a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. Nem nyújthat be pályázatot, akinek jelen intézkedésre folyamatban lévő pályázata van (záró kifizetés teljesítése).

A pályázat csak a Helyi Bíráló Bizottság támogató nyilatkozatával benyújtható.

Egy projekt adatlap benyújtását követően a HBB ülésen a projekt adatlapot elbírálják. Amennyiben a HFS céljainak és az intézkedésnek megfelelő, illeszkedik annak elv – és szabályrendszeréhez, költséghatékony a projekt, a HBB támogató nyilatkozatot állít ki. A HBB-nek joga van a támogató nyilatkozat kiállítását megtagadni, és a projektet átdolgozásra javasolja.

A projekt adatlap adattartama megegyezik a későbbi pályázati adatlap tartalmával, és csatolni kell hozzá minden, a pályázathoz csatolandó dokumentumot.

Tervezett forrás

Támogatási keretösszeg: 40 000 000 Ft

Támogatási intenzitás: a beruházás elszámolható költségeinek a 90%-a (de maximum 300 000 Ft)

Projektméret: Egy projektben igényelt támogatás minimum 200 000 Ft, maximum 300 000 Ft

Támogatás módja: hagyományos

Megvalósítás tervezett intervalluma: 2016.09.01-2017.12.31

Kimeneti indikátorok:

Nyertes pályázatok száma: 90 db (civil szféra), 19 db (önkormányzat)

Intézkedés megnevezése: Példamutató társadalmi tevékenységek támogatása

Specifikus cél

Indoklás/alátámasztás

A térségünkben számos társadalmi (elszegényedés, népességfogyás, elöregedés, elvándorlás stb.) és egészségügyi probléma (magas vérnyomás, érrendszeri megbetegedések, keringési zavarok stb.) kritikus szintre ért el, ezen problémák egy része csak civil szervezetek bevonásával oldható meg – a korábbi három évtizedben bebizonyosodott, hogy közigazgatási - intézményi keretek között ezen problémák nem enyhíthetők.

A kevés meglévő munkahelyen a munkavállalók nincsenek megfelelő pozícióban ahhoz, hogy kérjék az ergonomikus munkakörülmények biztosítását, a munkahelyi egészségmegőrzés és mozgás népszerűsítése még csak gyerekcipőben sem jár. A közoktatási intézményekben, közigazgatási szervezeteknél is az alulfinanszírozás jellemző, így ezen szempontok ott is háttérbe szorulnak – holott a legtöbben az államigazgatásban dolgoznak!

Az egészséges életmód népszerűsítése, a gyermekek sportolási lehetőségének a biztosítása, megfelelő munkakörülmények biztosítása, mindennapi testmozgás biztosítása így egy fontos helyi társadalmi érdek!

Ugyanilyen jelentőségű a térségben a környezetvédelmi szempontok érvényesülésének a biztosítása, így környezetvédelmi akciók, tevékenységek szervezése, biztosítása, ehhez kapcsolatos szemléletformálás támogatása!

Támogatható tevékenységek

- eszközbeszerzések (Eszközvásárlásként támogatható 100 000 Ft egyedi érték alatti eszközök vásárlása, 100 000 Ft egyedi érték feletti eszközök vásárlása, használati térelemek (beleértve a kihelyezett pad-asztalt, szemetest, mobil tárolót, árnyékolót is) beszerzése is, amennyiben munka- és beépítési költséget nem tartalmaz)
- informatikai eszközök (tipikusan laptop, asztali számítógép, tablet, asztali nyomtató, hálózati nyomtató stb.) beszerzése csak korlátozott mértékben támogatható (maximum a beruházás elszámolható összköltségének 20%-áig, maximum 100 000 Ft erejéig elszámolhatóak). Mobiltelefon és okostelefon beszerzése nem elszámolható!
- kiadványok megjelentetésével kapcsolatos nyomdai és grafikai díjak korlátozott mértékben (maximum 200 000 Ft erejéig) elszámolható.

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

Építési tevékenység nem támogatható, mivel a VP nem állami/ önkormányzati feladatot ellátó épületek energetikai korszerűsítése pályázattól nem biztosított az elkülönítés.

Jogosultak

Azon non-profit szervezetek (kizárólag egyesület, alapítvány és közalapítvány), amely a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. Július 1.-én **székhellyel** rendelkezett.

Kiválasztási kritériumok/alapelvek

Minden, a támogatási feltételeknek megfelelő pályázat az elektronikus felületre történő benyújtási sorrendben támogatható, a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. Nem nyújthat be pályázatot, akinek jelen intézkedésre folyamatban lévő pályázata van (záró kifizetés teljesítése).

A pályázat csak a Helyi Bíráló Bizottság támogató nyilatkozatával benyújtható.

Egy projekt adatlap benyújtását követően a HBB ülésen a projekt adatlapot elbírálják. Amennyiben a HFS céljainak és az intézkedésnek megfelelő, illeszkedik annak elv – és szabályrendszeréhez, költséghatékony a projekt, a HBB támogató nyilatkozatot állít ki. A HBB-nek joga van a támogató nyilatkozat kiállítását megtagadni, és a projektet átdolgozásra javasolja.

A projekt adatlap adattartama megegyezik a későbbi pályázati adatlap tartalmával, és csatolni kell hozzá minden, a pályázathoz csatolandó dokumentumot.

Tervezett forrás

Támogatási keretösszeg: 70 000 000 Ft

Támogatási intenzitás: a beruházás elszámolható költségeinek a 90%-a (de maximum 2 000 000 Ft)

Projektméret: Egy projektben igényelt támogatás minimum 200 000 Ft, maximum 2 000 000 Ft

Támogatás módja: hagyományos

Megvalósítás tervezett intervalluma: 2016.09.01-2017.12.31

Kimeneti indikátorok:

Nyertes pályázatok száma: 40 db (civil szféra)

Intézkedés megnevezése: Kisléptékű turisztika fejlesztések

Specifikus cél

Indoklás/alátámasztás

Térségünk egyik lehetséges kitörési pontja a turisztikai aktivitása növelése. Az adottságok kihasználása érdekében szükséges az egyéni turisztikai szereplők (mind szállásadás, mind attrakció oldaláról) megerősítésére, fejlesztésére.

A turisztikai kínálat megerősítése mellett szükséges annak a bemutatása, népszerűsítése is. Az egyedi szereplők megjelenései mellett a térségben működő, a témában aktív civil szervezetek igyekeznek ezen szereplőket összefogni, a térség együttes megjelenését elérni.

Támogatható tevékenységek

A térségi, helyi, természeti, gasztronómiai vagy kulturális értékek bemutatása érdekében:

- eszközbeszerzések (Eszközvásárlásként támogatható 100 000 Ft egyedi érték alatti eszközök vásárlása, 100 000 Ft egyedi érték feletti eszközök vásárlása, használati térelemek (beleértve a kihelyezett pad-asztalt, szemetest, mobil tárolót, árnyékolót is) beszerzése is, amennyiben munka- és beépítési költséget nem tartalmaz)
- építési beruházás (mikrovállalkozások számára)
- informatikai eszközök (tipikusan laptop, asztali számítógép, tablet, asztali nyomtató, hálózati nyomtató, operációs rendszer stb.) beszerzése csak korlátozott mértékben támogatható (maximum a beruházás elszámolható összköltségének 20%-áig, maximum 100 000 Ft erejéig elszámolhatóak). Mobiltelefon és okostelefon beszerzése nem elszámolható!
- kiadványok, turisztikai célú rendezvényeken való megjelenéssel kapcsolatos nyomdai és grafikai díjak korlátozott mértékben (maximum 400 000 Ft erejéig) elszámolható (szórólap, plakát, rollup stb. és ezek nyomdai, grafikai és egyéb járulékos költségei).
- turisztikai célú rendezvényeken (pl Utazás-kiállítás) a térség bemutatását biztosító megjelenés költségei (stand bérleti díja, utazási és szállásköltség (kizárólag a megjelenéssel szorosan kapcsolatba hozhatóan))

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

A GINOP nem támogat turisztikai fejlesztéseket. A VP-ből csak mezőgazdasági tevékenység diverzifikálására van lehetőség, amely egyrészt mezőgazdasági termelőknek biztosít lehetőséget, másrészt induló vállalkozásokra biztosít lehetőséget.

Jogosultak köre

Azon nem mezőgazdasági vállalkozások, akik a pályázat kiírásakor a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. Július 1.-én **székhellyel** rendelkezett.

Azon non-profit szervezetek (non-profit gazdasági társaságokat és szociális szövetkezeteket is beleértve), aki a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület területén 2016. Július 1.-én **székhellyel** rendelkezett.

Települési önkormányzatok és azok társulásai.

Kiválasztási kritériumok/alapelvek

Minden, a támogatási feltételeknek megfelelő pályázat az elektronikus felületre történő benyújtási sorrendben támogatható, a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. Nem nyújthat be pályázatot, akinek jelen intézkedésre folyamatban lévő pályázata van (záró kifizetés teljesítése).

A pályázat csak a Helyi Bíráló Bizottság támogató nyilatkozatával benyújtható.

Egy projekt adatlap benyújtását követően a HBB ülésen a projekt adatlapot elbírálják. Amennyiben a HFS céljainak és az intézkedésnek megfelelő, illeszkedik annak elv – és szabályrendszeréhez, költséghatékony a projekt, a HBB támogató nyilatkozatot állít ki. A HBB-nek joga van a támogató nyilatkozat kiállítását megtagadni, és a projektet átdolgozásra javasolja.

A projekt adatlap adattartama megegyezik a későbbi pályázati adatlap tartalmával, és csatolni kell hozzá minden, a pályázathoz csatolandó dokumentumot.

Tervezett forrás

Támogatási keretösszeg: 48 950 000 Ft

Támogatási intenzitás: civil szervezet esetén a beruházás elszámolható költségeinek a 90%-a (de maximum 2 000 000 Ft), mikro és kisvállalkozások esetén a beruházás elszámolható költségeinek a 60%-a (de maximum 2 000 000 Ft)

Projektméret: Egy projektben igényelt támogatás minimum 200 000 Ft, maximum 2 000 000 Ft

Támogatás módja: hagyományos

Megvalósítás tervezett intervalluma: 2016.09.01-2017.12.31

Kimeneti indikátorok:

Nyertes pályázatok száma: 12 db (vállalkozó szféra), 7 db (civil szervezet) 7 db (önkormányzat).

8.2 Együttműködések

1. Az együttműködések tervezett tématerületei:

A helyi akciócsoportunk nyitott minden, a térség erősségeihez, gyengeségeihez illeszkedő, a kölcsönös előnyök elvére épülő hazai és nemzetközi együttműködésre, különösen az alábbi tématerületeken:

Aktív turizmus (lovasturizmus, kerékpáros turizmus)

Mezőgazdasági, kertészeti innovációk (pl. vízfelhasználás csökkentés, klímaváltozáshoz alkalmazkodás)

Megújuló energiák hasznosítása

Leszakadó, hátrányos helyzetű lakossági csoportok fejlesztése

2. Specifikus cél:

Az együttműködések fő célja a térség gazdasági teljesítményének a javítása, a hátrányos helyzetű célcsoportok támogatása

3. Indoklás, alátámasztás:

Az egyesületünk korábban nemzetközi együttműködési projektet valósított meg két földrajzilag szomszédos romániai helyi akciócsoporttal, a Minis-Maderat Szőlőhegy Akciócsoporttal és az Alsó-Maros Menti Helyi Akciócsoporttal. Az együttműködés tématerülete a fiatal gazdák és borászok voltak, az együttműködési projekt eredményeként az egyesület beazonosította a fiatal gazdákat, tanulmányutat szervezett számukra a romániai területre, helyi rendezvényeken bemutatkozási lehetőséget biztosított a számunkra, illetve rendezvényszervezési eszközöket vásárolt.

Térségek közötti együttműködésben a lovasturisztikai potenciált fejlesztette, kijelölésre került két lovas túra útvonal, beazonosítottuk a térség lovasturisztikai szereplőit, és egy adatbázist építettünk belőlük. Öt db GPS is megvásárlásra került, amely az aktív turizmushoz járulhat hozzá.

Egy alaklommal a Visegrádi Alap kiírására is pályáztunk cseh és lengyel partnerekkel, a sikertelen pályázat 2016. márciusában ismét benyújtásra fog kerülni.

Kijelenthetjük, hogy komoly tapasztalataink és komoly eredményeink vannak az együttműködési projektek révén, így mindféleképpen folytatni és elmélyíteni szeretnénk együttműködéseinket, a kapcsolati hálónkat bővíteni.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

1. A Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület 2008. májusában alakult meg, és 2008. szeptemberében lett bejegyezve a bíróságon, azóta LEADER Helyi Akciócsoportként működik.

Fő tevékenységi köre vidékfejlesztés, illetve vállalkozói tevékenységet is folytat, elsősorban üzletviteli tanácsadási tevékenységet látunk el. Ügyfeleink között elsősorban vállalkozásokat, mezőgazdasági termelőket találunk.

2. Elnökségünk 7 tagból áll, az elnökségi tagok közül 3 önkormányzati képviselő, kettő civil és kettő vállalkozói szférát képviseli. Tagságunk jelenleg 49 tagból áll, megoszlásuk:

- civil szféra: 19 tag
- önkormányzati szféra 18 tag
- vállalkozói szféra 12 tag

Az egyesületen belül három tagozat (civil, önkormányzati, vállalkozói) található, a tagozatok érdemi munkavégzés nélkül látják el feladatukat – az operatív munka a munkaszervezetre hárul, kérdés, probléma esetén mindenki közvetlenül a munkaszervezethez fordul.

Az egyesületben a korlátozás nélküli tagfelvétel biztosított, két tag ajánlásával kérvényezhető a belépés, a közgyűlésünk minden felvételi kérelmet támogatott és elfogadott.

3. A HACS felépítése a 2007-2013 között bevezetett modellt tükrözi, azaz legfőbb szerve a közgyűlés, operatív ügyekben az elnökség dönt, munkájukat a munkaszervezet segíti.

A kiírandó pályázatoknál ismételten Helyi Bíráló Bizottság felállítását tervezzük, amely az alábbi összetételben működne (egyik szféra részaránya sem emelkedhetne 40% fölé):

- elnök
- alelnök
- közgyűlés által választott három rendes tag (ebből legalább egy hátrányos helyzetű célcsoporttal foglalkozó non-profit szervezet) és négy póttag

Munkaszabályzatát a 2013-as HBB-re vonatkozó szabályok átvételével határozzuk meg.

A HBB előzetesen dönt a projektötletek megfelelőségéről, elsősorban formai megfelelőség és költséghatékonysági szempont alapján.

4. Egyesületünk legfőbb döntéshozó szerve a közgyűlés, kizárólagos hatáskörébe az alapszabály szerint meghatározottak tartoznak (legfontosabbak: költségvetés elfogadása, beszámoló elfogadása, HFS elfogadása)

Minden egyéb kérdésben, az egyesület operatív működésében az egyesület elnöksége dönt.

Az egyesület munkaszervezete az éves költségvetés alapján látja el feladatait, döntéshozatali szervként nem működik.

5. A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesítésével⁷ (a folyamatábra segíti a megértést).

A HFS megvalósítására benyújtott projektötleteket a Helyi Bíráló Bizottság fogja elbírálni. A HBB elsődleges feladata a pályázatok költséghatékonysági és indokoltasági vizsgálata.

A pályázatok elbírálásakor a benyújtási sorrend alapján kívánunk támogatói döntéseket hozni, a 2013-as LEADER pályázatok mintájára.

6. Egyesületünk munkaszervezetét az alábbi kulcsszereplők alkotják:

- munkaszervezet vezető (okleveles közgazdász, 2002 óta pályázati tapasztalat, angol és német középfokú, szakmaival bővített nyelvvizsga)
- 4 fő projektmenedzser (felsőfokú végzettség, minimum 5 éves releváns szakmai tapasztalat)
- 2 fő projekt koordinátor (középfokú végzettség)

Egyesületünk ezen létszám megtartásával, vállalkozói eredmények elérésével kívánja működését biztosítani.

7. Egyesületünk a működés minden tárgyi feltételével rendelkezik. 2015. évben vásároltunk 1 db nagyteljesítményű hálózati nyomtató/szkenner/fénymásoló berendezést. Egyesületünk rendelkezik 4 db 2014-ben vásárolt és 2 db 2015-ben vásárolt lappal, illetve egy központi szerver számítógéppel.

Székhelyünkön az irodai bútorok, és egyéb kisértékű irodai berendezések (fax, iratmegsemmisítő, lamináló gép stb.) rendelkezésre állnak.

Szélessávú internet a székhelyünkön kiépítésre került.

8. Egyesületünk működését részben vállalkozói bevétellel, részben működésre tervezett támogatással biztosítjuk.

A vállalkozói bevétel tervezése során figyelembe vettük, hogy 2016. évben a VP minden kiírását meg kívánják hirdetni, illetve az egyéb OP-knál is dömping időszak várható. 2016. évben pályázatírásból, 2017-2019 időszakban projektmenedzsmenti feladatok ellátásával tudjuk a vállalkozói bevételek elérését garantálni.

8.4. Kommunikációs terv

1. A célcsoport(ok) meghatározása;

Egyesületünk HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységekor célcsoportunknak azon helyi szereplőket tekintjük, amelyek részt tudnak venni a pályázati kiírásokon.

2. A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása, beleértve a pályázók és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának módját;

Elérésükhöz számos kommunikációs csatornát igénybe fogunk venni, a korábban is alkalmazott eljárásokra építve:

- egyesületi tagok folyamatos értesítése
- egyesületünk facebook profilján a megjelenő pályázati kiírások megjelentetése
- egyesületünk honlapján a HFS-sel kapcsolatos hírek megjelentetése
- hírlevelek kiküldése tagjainknak, korábbi nyerteseinknek, hírlevelünkre feliratkozóknak
- pályázati kiírások megjelenésekor fórumok szervezése az akciócsoport területén (minimum 8 db)
- pályázati kiírások megküldése tagjainknak, nyerteseinknek, hírlevelünkre feliratkozóknak, falugazdászoknak, facebook profilon és honlapon is megjelentetés

- telefonos és szóbeli tájékoztatás az érdeklődők számára (minimum heti 3 telefon!)

3. A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja;

Az egyesületünk a tagság és a lakosság számára átlátható módon működik. Egyesületi honlapunkon megjelentetjük aktualitásainkat, híreinket, illetve facebook profilunk is aktív, esetenként 2000 elérést is produkál egy-egy pályázati hírünk!

Egyesületünket el lehet telefonon és e-mailben is érni, az ilyen megkeresésekre is haladéktalanul válaszolunk/visszahívunk minden érintettet – törekszünk a kétoldalú kommunikációra!

4. A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása;

A kommunikációval kapcsolatos feladatok és felelősségek elsősorban a munkaszervezetre hárulnak, a közgyűlési és elnökségi döntések végrehajtásáért felelős szervezetként. A szükséges humán kapacitás rendelkezésre áll, a HFS megvalósítás egy kicsi, de fontos részlete a kommunikációs feladatok ellátásának. Fő felelőse a munkaszervezet vezetője, aki a honlap, illetve a facebook oldal frissítésével kollégáit szokta megbízni. A megjelenő híreket előzetesen kontrollálja.

5. A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve;

Honlapunkon és facebook oldalunkon a kommunikációs, a pályázati aktualitások megjelentetése folyamatos, ezzel is építve az irántunk való bizalmat, érdeklődést.

A kommunikációs feladatok legnagyobb része a pályázati felhívások megjelenésekor lesz, amikor a potenciális pályázókhoz kell eljuttatni a pályázati lehetőség hírét, és annak feltételrendszerét. Ez a feladat 2016. szeptemberében várható.

6. A kommunikációs tevékenység pénzügyi terve.

A kommunikációs feladatok ellátása külön pénzügyi tervet nem igényel, a feladat ellátása alapvetően bérköltség jellegű, a honlap és a facebook profilunk frissítése belső munkaerőt vesz igénybe, a fórumok megtartásához az önkormányzatok a helyszínt ingyen rendelkezésre bocsájtják, a kijárási költség a nyolc helyszínre elenyésző (főleg, hogy körtúrákat szoktunk szervezni).

8.5. Monitoring és értékelési terv

1. Az adatok forrása, a begyűjtés módja és gyakorisága

A meghatározott kimeneti indikátorunk minden esetben a nyertes pályázatok száma – könnyen mérhető, könnyen ellenőrizhető, és a HFS alaplogikájához illeszkedő mutatóként.

Az adatok forrása az integrált irányítási és ellenőrzési rendszer (IIER), amelyből reményeink szerint könnyen leszűrhető és számunkra elérhető (közvetlenül vagy legalábbis az MVH-n/IH-n keresztül közvetett módon) lesz az indikátor. Gyakoriság: havonta.

2. Hogyan és milyen gyakorisággal tervezik a monitoring adatok feldolgozását és a feldolgozásból származó információ visszacsatolását a HFS megvalósításába?

A monitoring adatok feldolgozása az első kiírási időszakban a legfontosabb, a források rendelkezésre állásának ellenőrzésével párhuzamosan. A források lemerülésekor az IH-val szoros együttműködésre lesz szükség, illetve a plusz fejlesztési források igénylésére lépéseket tervezünk tenni.

3. Milyen gyakorisággal és milyen módszerrel tervezi a HACS értékelni a saját teljesítményét (pl. forrás-felhasználás, animációs tevékenység eredményei, saját szervezeti és szakmai fejlődés, fenntarthatóság, egyéb célok teljesülése stb.)?

Az egyesületünk minden évben kétszer (jellemzően december és április-május) közgyűlést tart, ahol egyrészt elfogadjuk a jövő évi költségvetést, másrészt elfogadjuk az előző évi beszámolót. Mindkét téma mellett megtárgyaljuk a működési források felhasználását, illetve beszámolunk a HVS/HFS megvalósításáról. Az elnökség és a Felügyelő Bizottság munkája is ellenőrzi a HFS megvalósulását, a működés stabilitását.

A munkaszervezet is nagy ügyfélforgalmat bonyolít le, az ügyfelezés minőségéről visszajelzéseket kapnak az elnökségi tagok, a polgármesterek is.

4. Hogyan történik a felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása és terjesztése?

Az elnökségi, illetve közgyűlési munka eredményeként, amennyiben szükséges, határozati formában befolyásolják a munkaszervezet, az egyesület működését, a HFS megvalósítását. A költségvetés és a beszámoló elfogadásával közvetlen beleszólása van a teljes tagságnak a működésre, egyúttal biztosítva a működés átláthatóságát.

Aktívan kommunikálunk hírlevél, honlap, facebook segítségével.

9. Indikatív pénzügyi terv

Figyelem: HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezését a végleges HFS benyújtásához szükséges kidolgozni.

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Háztáji kertészetek, állattartók támogatása		146				146	31%
2	Helyi nem mezőgazdasági termékek előállításának támogatása, hozzáadott érték növelése, innováció támogatása		100				100	22%
3	Helyi szükségleteket kielégítő vállalkozások támogatása, a szolgáltatáshiányok megelőzése érdekében		60				60	13%
4	Civil szervezetek, önkormányzatok kísértékű beruházásainak a támogatása		40				40	9%
5	Példamutató társadalmi tevékenységek támogatása		70				70	15%
	Kisléptékű turisztika fejlesztések		48,95				48,95	11%
	Összesen		464,95				464,95	

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés								
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Működési költségek		14,92	22,38	22,38	22,38	-	-	-	-	82,05
Animációs költségek		9,60				-	-	-	-	9,60
Egyéb		9,70	10,00	10,00	10,00					39,70

<i>tervezett bevételek</i> ⁸									
Összesen	34,22	32,38	32,38	32,38					131,35

8 Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

Kiegészítő információk

Mellékletek

Ábrák, térképek stb.